

UMOWA

zmieniająca po raz drugi Umowę o partnerstwie między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku, z jednej strony, a Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z drugiej strony, podpisaną w Kotonu dnia 23 czerwca 2000 r., zmienioną po raz pierwszy w Luksemburgu dnia 25 czerwca 2005 r.

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL BELGÓW,

PREZYDENT REPUBLIKI BUŁGARI,

PREZYDENT REPUBLIKI CZESKIEJ,

JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA DANII,

PREZYDENT REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC,

PREZYDENT REPUBLIKI ESTOŃSKIEJ,

PREZYDENT IRLANDII,

PREZYDENT REPUBLIKI GRECKIEJ,

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL HISZPANII,

PREZYDENT REPUBLIKI FRANCUSKIEJ,

PREZYDENT REPUBLIKI WŁOSKIEJ,

PREZYDENT REPUBLIKI CYPRYSKIEJ,

PREZYDENT REPUBLIKI ŁOTEWSKIEJ,

PREZYDENT REPUBLIKI LITEWSKIEJ,

JEGO KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ WIELKI KSIĄŻĘ LUKSEMBURGA,

PREZYDENT REPUBLIKI WĘGERSKIEJ,

PREZYDENT MALTY,

JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA NIDERLANDÓW,

PREZYDENT FEDERALNY REPUBLIKI AUSTRII,

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

PREZYDENT REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ,

PREZYDENT RUMUNII,

PREZYDENT REPUBLIKI SŁOWENII,

PREZYDENT REPUBLIKI SŁOWACKIEJ,

PREZYDENT REPUBLIKI FINLANDII,

RZĄD KRÓLESTWA SZWECJI,

JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,

Umawiające się Strony Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zwane dalej „państwami członkowskimi”,

oraz

UNIA EUROPEJSKA (zwana dalej „Unią” lub „UE”),

z jednej strony, oraz

PREZYDENT REPUBLIKI ANGOLI,

JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA ANTIGUI I BARBUDY,

SZEF PAŃSTWA WSPÓLNOTY BAHAMÓW,

SZEF PAŃSTWA BARBADOS,

JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA BELIZE,

PREZYDENT REPUBLIKI BENINU,

PREZYDENT REPUBLIKI BOTSWANY,

PREZYDENT BURKINY FASO,

PREZYDENT REPUBLIKI BURUNDI,

PREZYDENT REPUBLIKI KAMERUNU,

PREZYDENT REPUBLIKI ZIELONEGO PRZYŁĄDKA,

PREZYDENT REPUBLIKI ŚRODKOWOAFRYKAŃSKIEJ,

PREZYDENT ZWIĄZKU KOMORÓW,

PREZYDENT DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI KONGA,

PREZYDENT REPUBLIKI KONGA,

RZĄD WYSP COOKA,

PREZYDENT REPUBLIKI WYBRZEŻA KOŚCI SŁONIOWEJ,

PREZYDENT REPUBLIKI DŻIBUTI,

RZĄD WSPÓLNOTY DOMINIKI,

PREZYDENT REPUBLIKI DOMINIKAŃSKIEJ,

PREZYDENT PAŃSTWA ERYTREI,

PREZYDENT FEDERALNEJ DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI ETIOPII,

PREZYDENT REPUBLIKI WYSP FIDŻI,

PREZYDENT REPUBLIKI GABOŃSKIEJ,
PREZYDENT ORAZ SZEF PAŃSTWA REPUBLIKI GAMBII,
PREZYDENT REPUBLIKI GHANY,
JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA GRENADY,
PREZYDENT REPUBLIKI GWINEI,
PREZYDENT REPUBLIKI GWINEI BISSAU,
PREZYDENT KOOPERACYJNEJ REPUBLIKI GUJANY,
PREZYDENT REPUBLIKI HAITI,
SZEF PAŃSTWA JAMAJKA,
PREZYDENT REPUBLIKI KENII,
PREZYDENT REPUBLIKI KIRIBATI,
JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL KRÓLESTWA LESOTHO,
PREZYDENT REPUBLIKI LIBERII,
PREZYDENT REPUBLIKI MADAGASKARU,
PREZYDENT REPUBLIKI MALAWI,
PREZYDENT REPUBLIKI MALI,
RZĄD REPUBLIKI WYSP MARSHALLA,
PREZYDENT MAURETAŃSKIEJ REPUBLIKI ISLAMSKIEJ,
PREZYDENT REPUBLIKI MAURITIUSU,
RZĄD SFEDEROWANYCH STANÓW MIKRONEZJI,
PREZYDENT REPUBLIKI MOZAMBIKU,
PREZYDENT REPUBLIKI NAMIBII,
RZĄD REPUBLIKI NAURU,
PREZYDENT REPUBLIKI NIGRU,
PREZYDENT FEDERALNEJ REPUBLIKI NIGERII,
RZĄD NIUE,
RZĄD REPUBLIKI PALAU,
JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA NIEZALEŻNEGO PAŃSTWA PAPUI-NOWEJ GWINEI,
PREZYDENT REPUBLIKI RWANDY,
JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA SAINT KITTS I NEVIS,

JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA SAINT LUCIA,
JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA SAINT VINCENT I GRENADYNÓW,
SZEFE PAŃSTWA NIEZALEŻNEGO PAŃSTWA SAMOA,
PREZYDENT DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI WYSP ŚWIĘTEGO TOMASZA I KSIĄŻĘCEJ,
PREZYDENT REPUBLIKI SENEGALU,
PREZYDENT REPUBLIKI SESZELI,
PREZYDENT REPUBLIKI SIERRA LEONE,
JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA WYSP SALOMONA,
PREZYDENT REPUBLIKI POŁUDNIOWEJ AFRYKI,
PREZYDENT REPUBLIKI SURINAMU,
JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL KRÓLESTWA SUAZI,
PREZYDENT ZJEDNOCZONEJ REPUBLIKI TANZANII,
PREZYDENT REPUBLIKI CZADU,
PREZYDENT DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI TIMORU WSCHODNIEGO,
PREZYDENT REPUBLIKI TOGIJSKIEJ,
JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL TONGA,
PREZYDENT REPUBLIKI TRYNIDADU I TOBAGO,
JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA TUVALU,
PREZYDENT REPUBLIKI UGANDY,
RZĄD REPUBLIKI VANUATU,
PREZYDENT REPUBLIKI ZAMBII,
RZĄD REPUBLIKI ZIMBABWE,

które to państwa są zwane dalej „państwami AKP”,

z drugiej strony,

UWZGLĘDNIAJĄC Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z jednej strony, i Porozumienie z Georgetown ustanawiające grupę państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP), z drugiej strony,

UWZGLĘDNIAJĄC Umowę o partnerstwie między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku, z jednej strony, a Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z drugiej strony, podpisaną w Kotonu dnia 23 czerwca 2000 r., zmienioną po raz pierwszy w Luksemburgu dnia 25 czerwca 2005 r. (zwaną dalej „Umową z Kotonu”),

BIORĄC POD UWAGĘ, że w artykule 95 ustęp 1 Umowy z Kotonu ustanowiono okres obowiązywania Umowy wynoszący 20 lat, rozpoczynający się dnia 1 marca 2000 r.,

BIORĄC POD UWAGĘ, że dnia 25 czerwca 2005 r. podpisano w Luksemburgu Umowę zmieniającą po raz pierwszy Umowę z Kotonu, która weszła w życie dnia 1 lipca 2008 r.,

POSTANOWIŁY podpisać niniejszą Umowę zmieniającą Umowę z Kotonu po raz drugi i w tym celu wyznaczyły jako swoich pełnomocników:

ZA JEGO KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLA BELGÓW,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI BUŁGARII,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI CZESKIEJ,

ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ DANII,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI ESTOŃSKIEJ,

ZA PREZYDENT IRLANDII,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI GRECKIEJ,

ZA JEGO KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLA HISZPANII,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI FRANCUSKIEJ,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI WŁOSKIEJ,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI CYPRYJSKIEJ,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI ŁOTEWSKIEJ,

ZA PREZYDENT REPUBLIKI LITEWSKIEJ,

ZA JEGO KRÓLEWSKĄ WYSOKOŚĆ WIELKIEGO KSIĘCIA LUKSEMBURGA,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI WĘGIERSKIEJ,

ZA PREZYDENTA MALTY,

ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ NIDERLANDÓW,

ZA PREZYDENTA FEDERALNEGO REPUBLIKI AUSTRII,

ZA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ,

ZA PREZYDENTA RUMUNII,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI SŁOWENII,

ZA PREZYDENTA REPUBLIKI SŁOWACKIEJ,

ZA PREZYDENT REPUBLIKI FINLANDII,

ZA RZĄD KRÓLESTWA SZWECJI,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,
ZA UNIĘ EUROPEJSKĄ,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI ANGOLI,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ ANTIGUI I BARBUDY,
ZA SZEFA PAŃSTWA WSPÓLNOTY BAHAMÓW,
ZA SZEFA PAŃSTWA BARBADOS,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ BELIZE,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI BENINU,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI BOTSWANY,
ZA PREZYDENTA BURKINY FASO,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI BURUNDI,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI KAMERUNU,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI ZIEŁONEGO PRZYŁĄDKA,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI ŚRODKOWOAFRYKAŃSKIEJ,
ZA PREZYDENTA ZWIĄZKU KOMORÓW,
ZA PREZYDENTA DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI KONGA,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI KONGA,
ZA RZĄD WYSP COOKA,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI WYBRZEŻA KOŚCI SŁONIOWEJ,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI DŻIBUTI,
ZA RZĄD WSPÓLNOTY DOMINIKI,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI DOMINIKAŃSKIEJ,
ZA PREZYDENTA PAŃSTWA ERYTREI,
ZA PREZYDENTA FEDERALNEJ DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI ETIOPII,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI WYSP FIDŻI,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI GABOŃSKIEJ,
ZA PREZYDENTA ORAZ SZEFA PAŃSTWA REPUBLIKI GAMBII,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI GHANY,

ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ GRENADY,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI GWINEI,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI GWINEI BISSAU,
ZA PREZYDENTA KOOPERACYJNEJ REPUBLIKI GUJANY,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI HAITI,
ZA SZEFA PAŃSTWA JAMAJKA,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI KENII,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI KIRIBATI,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLA KRÓLESTWA LESOTHO,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI LIBERII,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI MADAGASKARU,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI MALAWI,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI MALI,
ZA RZĄD REPUBLIKI WYSP MARSHALLA,
ZA PREZYDENTA MAURETAŃSKIEJ REPUBLIKI ISLAMSKIEJ,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI MAURITIUSU,
ZA RZĄD SFEDEROWANYCH STANÓW MIKRONEZJI,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI MOZAMBIKU,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI NAMIBII,
ZA RZĄD REPUBLIKI NAURU,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI NIGRU,
ZA PREZYDENTA FEDERALNEJ REPUBLIKI NIGERII,
ZA RZĄD NIUE,
ZA RZĄD REPUBLIKI PALAU,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ NIEZALEŻNEGO PAŃSTWA PAPUI-NOWEJ GWINEI,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI RWANDY,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ SAINT KITTS I NEVIS,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ SAINT LUCIA,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ SAINT VINCENT I GRENADYNÓW,
ZA SZEFA PAŃSTWA NIEZALEŻNEGO PAŃSTWA SAMOA,

ZA PREZYDENTA DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI WYSP ŚWIĘTEGO TOMASZA I KSIĄŻĘCEJ,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI SENEGALU,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI SESZELI,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI SIERRA LEONE,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ WYSP SALOMONA,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI POŁUDNIOWEJ AFRYKI,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI SURINAMU,
ZA JEGO KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLA KRÓLESTWA SUAZI,
ZA PREZYDENTA ZJEDNOCZONEJ REPUBLIKI TANZANII,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI CZADU,
ZA PREZYDENTA DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI TIMORU WSCHODNIEGO,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI TOGIJSKIEJ,
ZA JEGO KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLA TONGA,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI TRYNIDADU I TOBAGO,
ZA JEJ KRÓLEWSKĄ MOŚĆ KRÓLOWĄ TUVALU,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI UGANDY,
ZA RZĄD REPUBLIKI VANUATU,
ZA PREZYDENTA REPUBLIKI ZAMBII,
ZA RZĄD REPUBLIKI ZIMBABWE,
KTÓRZY, po wymianie swych pełnomocnictw uznanych za należyte i sporządzone we właściwej formie,
UZGODNILI, CO NASTĘPUJE:

Artykuł

W Umowie z Kotonu wprowadza się niniejszym następujące zmiany zgodnie z procedurą określoną w jej art. 95:

A. PREAMBUŁA

- 1) motyw jedenasty, zaczynający się słowami „PRZYWOŁUJĄC deklaracje głów państw i szefów rządów krajów AKP ...”, otrzymuje brzmienie:

„PRZYWOŁUJĄC deklaracje głów państw i szefów rządów państw AKP złożone podczas kolejnych szczytów państw AKP”;

- 2) na końcu motyw dwunasty, zaczynający się słowami „UWZGLĘDNIAJĄC Milenijne Cele Rozwoju ...”, otrzymuje brzmienie:

„UWZGLĘDNIAJĄC Milenijne Cele Rozwoju, wynikające z Deklaracji Milenijnej przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 2000 roku, w szczególności zwalczanie skrajnego ubóstwa i głodu oraz cele i zasady rozwoju uzgodnione na konferencjach Narodów Zjednoczonych, które tworzą jasną wizję i muszą stanowić podwaliny współpracy AKP-UE w ramach niniejszej Umowy; uznając, że UE i państwa AKP muszą podjąć skoordynowane wysiłki w celu przyspieszenia postępów na drodze do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju;”;

- 3) po motywie dwunastym, zaczynającym się słowami „UWZGLĘDNIAJĄC Milenijne Cele Rozwoju ...”, dodaje się motyw w brzmieniu:

„APROBUJĄC program na rzecz skuteczności pomocy zainicjowany w Rzymie, kontynuowany w Paryżu i rozwinięty dalej w programie działania z Akry;”;

- 4) dotychczasowy motyw trzynasty, zaczynający się słowami „ZWRACAJĄC szczególną uwagę na gwarancje ...”, otrzymuje brzmienie:

„ZWRACAJĄC szczególną uwagę na gwarancje złożone i cele uzgodnione podczas konferencji wysokiego szczebla ONZ i innych międzynarodowych konferencji oraz uznając potrzebę podjęcia dalszego działania prowadzącego do osiągnięcia celów i wdrożenia programów działania uchwalonych na tych forach;”;

- 5) po motywie trzynastym, zaczynającym się słowami „ZWRACAJĄC szczególną uwagę na gwarancje ...”, dodaje się motyw w brzmieniu:

„MAJĄC ŚWIADOMOŚĆ poważnych wyzwań globalnych w zakresie ochrony środowiska związanych ze zmianami klimatu oraz odczuwając głęboki niepokój ze względu na fakt, że najbardziej narażone społeczności zamieszkują kraje rozwijające się, w szczególności najmniej rozwinięte kraje i małe państwa wyspiarskie AKP, gdzie zjawiska związane z klimatem, takie jak podnoszenie się poziomu mórz, erozja wybrzeży, powódzie, susze i pustynnienie stwarzają zagrożenie dla źródeł utrzymania i zrównoważonego rozwoju;”.

B. TEKST ARTYKUŁÓW UMOWY Z KOTONU

- 1) w art. 1 wprowadza się następujące zmiany:

- a) akapit trzeci otrzymuje brzmienie:

„Cele oraz zobowiązania międzynarodowe Stron, w tym Milenijne Cele Rozwoju, przyświecają wszystkim strategiom na rzecz rozwoju i są realizowane za pomocą zintegrowanego podejścia, przy jednoczesnym uwzględnieniu politycznych, gospodarczych, społecznych, kulturowych i środowiskowych aspektów rozwoju. Partnerstwo dostarcza spójnych ram wspierania strategii na rzecz rozwoju, przyjmowanych przez każde państwo AKP.”;

- b) w akapicie czwartym ostatnie zdanie otrzymuje brzmienie:

„Stały wzrost gospodarczy, rozwój sektora prywatnego, zwiększanie zatrudnienia oraz poprawianie dostępu do zasobów produkcyjnych stanowią część tych ram. Wspierane jest poszanowanie praw jednostki oraz zaspokajanie podstawowych potrzeb, wspieranie rozwoju społecznego oraz warunków równomiernego podziału owoców wzrostu. Wspierane i umacniane są procesy integracji regionalnej i lokalnej, sprzyjające włączeniu krajów AKP w gospodarkę światową w dziedzinie handlu i inwestycji prywatnych. Integralną częścią

tego podejścia jest tworzenie możliwości rozwojowych uczestników rozwoju oraz usprawnianie ram instytucjonalnych niezbędnych dla zapewnienia spójności społecznej, funkcjonowania społeczeństwa demokratycznego i gospodarki rynkowej, a także do powstania aktywnego i zorganizowanego społeczeństwa. Regularnie analizowana jest sytuacja kobiet we wszystkich dziedzinach życia politycznego, gospodarczego i społecznego oraz problemy płci. Na każdym poziomie partnerstwa zastosowane i zintegrowane zostają zasady zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi oraz środowiskiem, z uwzględnieniem zmian klimatu.”;

- 2) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 2

Podstawowe zasady

Współpraca AKP-WE, której fundamentem są systemy prawnie wiążące oraz istniejące wspólne instytucje, jest regulowana ustalonym na szczeblu międzynarodowym programem na rzecz skuteczności pomocy, odnoszącym się do prawa własności, dostosowania, harmonizacji, zorientowanego na wyniki zarządzania pomocą a także wzajemnej odpowiedzialności, jest realizowana w oparciu o następujące podstawowe zasady:

- równość partnerów oraz prawo własności do strategii rozwoju: w zakresie realizacji celów partnerstwa państwa AKP ustalą strategie rozwoju dotyczące ich systemów gospodarczych i społeczeństw w oparciu o zasadę suwerenności oraz stosownie do istotnych i podstawowych elementów opisanych w artykule 9; partnerstwo zachęca zainteresowane państwa i narody do tworzenia własnych strategii rozwoju; partnerzy rozwojowi z UE dostosowują swoje programy do tych strategii,
- udział: oprócz rządu centralnego będącego głównym partnerem, partnerstwo jest otwarte na parlamenty AKP i władze lokalne w krajach AKP oraz różnego rodzaju innych uczestników w celu zachęcenia do udziału wszystkich części społeczeństwa, w tym sektora prywatnego i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w życiu politycznym, gospodarczym i społecznym,
- kluczowa rola dialogu oraz wypełnianie wspólnych zobowiązań i odpowiedzialność: zobowiązania przyjęte przez Strony w ramach dialogu między nimi stanowią oś partnerstwa i współpracy między nimi; Strony ściśle współpracują, określając i wdrażając niezbędne procesy dostosowania donatorów i harmonizacji w celu zapewnienia państwom AKP kluczowej roli w tych procesach,

- różnicowanie i regionalizacja: ustalenia oraz priorytety dotyczące współpracy są zróżnicowane odpowiednio do stopnia rozwoju partnera, jego potrzeb, funkcjonowania oraz długoterminowej strategii rozwoju. Kraje najmniej rozwinięte są traktowane w sposób uprzywilejowany. Uwzględnia się szczególnie trudną sytuację państw śródlądowych i wyspiarskich. Szczególny nacisk kładzie się na integrację regionalną, w tym na poziomie kontynentalnym.”;
- 3) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 4

Podjęcie ogólne

Państwa AKP określają zasady, strategię oraz modele rozwoju ich systemów gospodarczych i społeczeństw przy zachowaniu pełnej suwerenności. Wraz ze Wspólnotą ustanawiają programy współpracy przewidziane w niniejszej Umowie. Strony uznają jednakże uzupełniającą rolę uczestników partnerstwa o charakterze niepaństwowym, parlamentów krajowych AKP oraz zdecentralizowanych władz lokalnych i ich możliwości w zakresie przyczyniania się do procesu rozwoju, w szczególności na poziomie krajowym i regionalnym. W tym celu, tam gdzie sytuacja tego wymaga oraz na warunkach ustanowionych w niniejszej Umowie, uczestnicy partnerstwa o charakterze niepaństwowym, parlamenty krajowe AKP oraz zdecentralizowane władze lokalne:

- są informowani i angażowani w konsultacje w sprawie polityki i strategii współpracy, w sprawie priorytetów współpracy, w szczególności w dziedzinach stanowiących przedmiot ich zainteresowania lub bezpośrednio ich dotyczących, a także w dialog polityczny,
- otrzymują wsparcie w zakresie budowania możliwości w dziedzinach o zasadniczym znaczeniu w celu wzmocnienia ich możliwości, w szczególności w zakresie organizacji i reprezentacji, a także ustanawiania mechanizmów konsultacyjnych obejmujących kanały komunikacji i dialogu oraz promowania sojuszy strategicznych.

Tam gdzie sytuacja tego wymaga, uczestnicy partnerstwa o charakterze niepaństwowym oraz zdecentralizowane władze lokalne:

- na warunkach ustanowionych w niniejszej Umowie, otrzymują środki finansowe na wspieranie procesów rozwoju lokalnego,
- są angażowani w realizację projektów i programów współpracy w dziedzinach stanowiących przedmiot ich zainteresowania lub w dziedzinach, z których czerpią porównywalne korzyści.”;

- 4) w art. 6 wprowadza się następujące zmiany:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczestnikami współpracy są:

- a) podmioty państwowe (lokalne, regionalne oraz krajowe), w tym parlamenty krajowe AKP;
- b) organizacje regionalne AKP i Unia Afrykańska. Do celów niniejszej Umowy pojęcie organizacji regionalnych lub poziomów regionalnych obejmuje także organizacje lokalne lub poziomy lokalne;

- c) podmioty o charakterze niepaństwowym:

- sektor prywatny,
- partnerzy gospodarczy i społeczni, w tym związki zawodowe,
- społeczeństwo obywatelskie we wszystkich jego przejawach, zgodnie ze specyfiką krajową.”;

- b) zmiana w ust. 2 nie dotyczy wersji polskiej;

- 5) w art. 8 wprowadza się następujące zmiany:

„Artykuł 8

Dialog polityczny

1. Strony regularnie angażują się w kompleksowy, wyważony i głęboki dialog polityczny prowadzący do podjęcia zobowiązań po obu stronach.

2. Celem tego dialogu jest wymiana informacji sprzyjających wzajemnemu zrozumieniu oraz ułatwiających ustanowienie uzgodnionych priorytetów i wspólnych porządków, w szczególności przez wykorzystanie powiązań istniejących między różnymi aspektami stosunków między Stronami oraz różnymi dziedzinami współpracy ustanowionej w niniejszej Umowie. Dialog ten ułatwia prowadzenie między Stronami konsultacji na forach międzynarodowych i wzmacnia ich współpracę na takich forach, a także promuje i podtrzymuje system skutecznego multilateralizmu. Cele dialogu obejmują również zapobieganie sytuacjom, w których jedna ze Stron może uznać za konieczne odwołanie się do stosowania procedur konsultacyjnych przewidzianych w artykułach 96 i 97.

3. Dialog obejmuje wszystkie cele i zadania określone w niniejszej Umowie, a także wszelkie zagadnienia stanowiące przedmiot wspólnego, ogólnego lub regionalnego zainteresowania, w tym kwestie związane z integracją regionalną i kontynentalną. Poprzez dialog Strony przyczyniają się do pokoju, bezpieczeństwa i stabilizacji oraz wspierają stabilne i demokratyczne otoczenie polityczne. Dotyczy to strategii współpracy, w tym programu na rzecz skuteczności pomocy, a także polityki globalnej i sektorowej, w tym środowiska, zmian klimatu, płci, migracji oraz zagadnień dotyczących dziedzictwa kulturowego. Odnosi się również do polityk globalnych i sektorowych obu Stron, mogących mieć wpływ na osiągnięcie celów współpracy rozwojowej.

4. Dialog koncentruje się między innymi na szczególnych zagadnieniach politycznych stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania lub mających ogólne znaczenie dla osiągnięcia celów niniejszej Umowy, takich jak handel bronią, nadmierne wydatki na zbrojenia, narkotyki, zorganizowana przestępczość bądź praca dzieci lub dyskryminacja wszelkiego rodzaju, w tym ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, język, wyznanie, przekonania polityczne lub inne, pochodzenie etniczne lub społeczne, stan posiadania, urodzenie lub inne kwestie związane ze statusem. Dialog obejmuje również regularną ocenę postępów w zakresie poszanowania praw człowieka, zasad demokratycznych, praworządności i dobrych rządów.

5. W prowadzonym dialogu nadrzędną rolę odgrywa szeroko pojęta polityka wspierania pokoju oraz zapobiegania konfliktom zbrojnym, zarządzania nimi i rozwiązywania ich, natomiast w definiowaniu głównych dziedzin współpracy rolę nadrzędną pełni potrzeba pełnego uwzględnienia celu osiągnięcia pokoju i stabilizacji demokratycznej. Dialog w tym kontekście w pełni angażuje odpowiednie organizacje regionalne AKP i Unię Afrykańską, gdy sytuacja tego wymaga.

6. Dialog jest prowadzony w sposób elastyczny. W zależności od potrzeby dialog ma charakter formalny lub nieformalny i jest prowadzony w ramach instytucjonalnych i poza nimi, we właściwej formie oraz na odpowiednim poziomie, w tym na poziomie regionalnym, lokalnym lub krajowym, w tym na poziomie krajowym, regionalnym, kontynentalnym lub całości AKP.

7. Do dialogu włączone są organizacje regionalne i przedstawiciele organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także parlamenty krajowe AKP, gdy sytuacja tego wymaga.

8. W stosownych przypadkach oraz w celu uniknięcia sytuacji, w których jedna ze Stron mogłaby uznać za konieczne zastosowanie procedury konsultacyjnej przewidzianej w artykule 96, dialog dotyczący elementów zasadniczych powinien być systematyczny i sformalizowany zgodnie z zasadami określonymi w załączniku VII.;

6) w art. 9 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 3 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Dobre rządy stanowiące podwaliny partnerstwa AKP-UE tworzą również podwaliny polityki krajowej i międzynarodowej Stron oraz stanowią podstawowy element niniejszej Umowy. Strony postanawiają, że poważne przypadki korupcji, w tym akty przekupstwa prowadzące do takiej korupcji, o których mowa w artykule 97, stanowią naruszenie tego elementu.”;

b) w ust. 4 dodaje się następujący akapit:

„Zasady leżące u podstaw elementów zasadniczych i elementu podstawowego, zdefiniowanych w niniejszym artykule, stosuje się w równym stopniu do państw AKP, z jednej strony, oraz do Unii Europejskiej i jej państw członkowskich, z drugiej.”;

7) w art. 10 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 tiret drugie otrzymuje brzmienie:

„— większe zaangażowanie parlamentów krajowych AKP, zdecentralizowanych władz lokalnych, gdy sytuacja tego wymaga, a także aktywnego i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego oraz sektora prywatnego.”;

b) w ust. 2 wyrażenie „gospodarki rynkowej” zastępuje się wyrażeniem „społecznej gospodarki rynkowej”;

8) art. 11 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 11

Polityka budowania pokoju, zapobiegania konfliktom i rozwiązywania ich, oraz reagowania na sytuacje niestabilności

1. Strony uznają, że bez rozwoju i ograniczenia ubóstwa nie zostanie osiągnięty trwały pokój i bezpieczeństwo, a bez pokoju i bezpieczeństwa nie jest możliwy zrównoważony rozwój. W ramach partnerstwa Strony prowadzą aktywną, kompleksową i zintegrowaną politykę budowania pokoju oraz zapobiegania konfliktom i rozwiązywania ich, a także politykę na rzecz bezpieczeństwa ludzi, jak również reagują na sytuacje niestabilności. Polityka ta opiera się na zasadzie własności i w szczególności koncentruje się na tworzeniu możliwości krajowych, regionalnych i kontynentalnych oraz na zapobieganiu konfliktom zbrojnym na wczesnym ich etapie, w drodze bezpośredniego rozpoznawania przyczyn leżących u ich podstaw, w tym ubóstwa, oraz przez właściwe łączenie wszelkich dostępnych instrumentów.

Strony uznają, że należy podjąć odpowiednie działania w związku z nowymi lub rozszerzającymi się zagrożeniami bezpieczeństwa, takimi jak zorganizowana przestępczość, piractwo, nielegalny handel, zwłaszcza ludźmi, narkotykami i bronią. Uwzględnić należy również wpływ wyzwań globalnych, takich jak wstrząsy na międzynarodowych rynkach finansowych, zmiany klimatu i pandemii.

Strony podkreślają istotną rolę organizacji regionalnych w budowaniu pokoju oraz zapobieganiu konfliktom i rozwiązywaniu ich, a także w stawianiu czoła nowym i rozszerzającym się zagrożeniom bezpieczeństwa w Afryce, co jest głównym obowiązkiem Unii Afrykańskiej.

2. Wzajemna zależność między bezpieczeństwem i rozwojem będzie przyswieceć działaniom w dziedzinie budowania pokoju, zapobiegania konfliktom i rozwiązywania ich, łączącym podejścia krótko- i długoterminowe, obejmujące zarządzanie kryzysowe i wychodzące poza nie. Działania mające na celu stawienie czoła nowym lub rozszerzającym się zagrożeniom bezpieczeństwa m.in. wspierają egzekwowanie prawa, w tym współpracę w zakresie kontroli granicznej, poprawę bezpieczeństwa międzynarodowego łańcucha dostaw oraz wzmocnienie zabezpieczeń w transporcie powietrznym, morskim i drogowym.

Działania w dziedzinie budowania pokoju, zapobiegania konfliktom i rozwiązywania ich będą w szczególności obejmowały wspieranie zrównoważonych możliwości politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych między wszystkimi częściami społeczeństwa, wzmocnianie praworządności demokratycznej i skuteczności rządzenia, ustanawianie skutecznych mechanizmów pokojowego godzenia interesów grup, zwiększanie czynnego zaangażowania kobiet, likwidowanie różnic między poszczególnymi częściami społeczeństwa, a także wspieranie aktywnego i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego. Pod tym względem szczególną uwagę zwraca się na rozwój systemów wczesnego ostrzegania i mechanizmów budowania pokoju, przyczyniających się do zapobiegania konfliktom.

3. Właściwe działania obejmują również, między innymi, wspieranie dążeń mediacyjnych, negocjacyjnych i pokojowych, skuteczne zarządzanie wspólnymi, ograniczonymi zasobami naturalnymi na szczeblu regionalnym, demobilizację oraz ponowną integrację społeczną byłych uczestników walk, analizę problemów dzieci wcielanych do armii oraz przemocy wobec kobiet i dzieci. Podejmowane są właściwe działania mające na celu ustanowienie odpowiednich ograniczeń w zakresie wydatków na zbrojenia i handel bronią, w tym przez wspieranie propagowania i stosowania uzgodnionych norm i kodeksów postępowania, a także eliminowanie czynników podsycających konflikty.

3a. Szczególny nacisk należy położyć na walkę z minami przeciwpiechotnymi oraz wybuchowymi pozostałościami wojennymi, a także zwalczanie nielegalnej produkcji, transferu, obrotu i gromadzenia broni małokalibrowej i lekkiej

oraz amunicji do niej, z uwzględnieniem niewłaściwie zabezpieczonych i źle zarządzanych składów i zapasów oraz ich niekontrolowanego rozprzestrzeniania.

Strony zgadzają się na koordynację, przestrzeganie oraz pełne wywiązywanie się ze swoich odnośnych zobowiązań wynikających z wszystkich właściwych konwencji oraz instrumentów międzynarodowych i w tym celu zobowiązują się do współpracy na poziomie krajowym, regionalnym i kontynentalnym.

3b. Strony zobowiązują się również do współpracy w zakresie zapobiegania działalności najemników zgodnie ze swoimi zobowiązaniami wynikającymi z wszystkich właściwych konwencji i instrumentów międzynarodowych oraz zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

4. W celu reagowania na sytuacje niestabilności w sposób strategiczny i skuteczny Strony wymieniają się informacjami oraz ułatwiają działania prewencyjne łączące w spójny sposób narzędzia z zakresu dyplomacji, bezpieczeństwa i rozwoju. Uzgadniają najlepszy sposób poprawy zdolności państw do pełnienia swoich głównych funkcji oraz wspierania politycznej woli reform, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady własności. W sytuacjach niestabilności dialog polityczny jest szczególnie ważny, w związku z czym będzie dalej rozwijany i wzmocniany.

5. W sytuacjach gwałtownych konfliktów Strony podejmują wszelkie działania właściwe w zakresie zapobiegania nasilaniu się przemocy, ograniczenia zasięgu terytorialnego oraz ułatwienia pokojowego rozstrzygnięcia zaistniałych sporów. Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie wykorzystania środków finansowych przeznaczanych na współpracę zgodnie z zasadami i celami partnerstwa oraz że przeciwdziałania sprzeniewierzeniu funduszy na cele zbrojne.

6. W sytuacjach pokonfliktowych Strony podejmują wszelkie właściwe działania mające na celu stabilizację w okresie przejściowym z myślą o przywróceniu sytuacji pokojowej, stabilnej i demokratycznej. Strony zapewniają stworzenie niezbędnych powiązań między środkami nadzwyczajnymi, odbudową oraz współpracą na rzecz rozwoju.

7. W ramach wspierania umacniania pokoju i międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości Strony potwierdzają swoją gotowość do:

- wymiany doświadczeń dotyczących przyjęcia zmian w przepisach wymaganych w celu ratyfikacji i wprowadzenia w życie Statutu Rzymskiego Międzynarodowego Trybunału Karnego, oraz
- walki z przestępczością międzynarodową zgodnie z prawem międzynarodowym, z należywym uwzględnieniem Statutu Rzymskiego.

Strony podejmują starania mające na celu ratyfikację i wprowadzenie w życie Statutu Rzymskiego i instrumentów pokrewnych.”;

9) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 12

Spójność polityk Wspólnoty oraz ich wpływ na wdrożenie niniejszej Umowy

Strony stawiają sobie za cel zapewnienie spójności polityki rozwojowej w sposób ukierunkowany, strategiczny i zorientowany na partnerstwo, w tym poprzez wzmocnienie dialogu dotyczącego kwestii spójności polityki rozwojowej. Unia uznaje, że jej polityka w dziedzinach innych niż rozwój może wspierać priorytety rozwojowe państw AKP zgodnie z celami niniejszej Umowy. W związku z tym Unia zwiększy spójność polityki w tych dziedzinach z myślą o osiągnięciu celów niniejszej Umowy.

Bez uszczerbku dla artykułu 96, w przypadku gdy Wspólnota zamierza, w ramach wykonywania swoich uprawnień, przyjąć środki godzące w interesy państw AKP, w zakresie, w jakim dotyczy to celów niniejszej Umowy, Wspólnota we właściwym czasie powiadamia państwa grupy AKP o swoim zamiarze. W związku z tym Komisja będzie regularnie informować sekretariat grupy AKP o planowanych propozycjach i jednocześnie przekazywać mu propozycje takich środków. Tam gdzie sytuacja tego wymaga, wnioski o dostarczenie informacji może zostać przedłożony również z inicjatywy państw AKP.

Na wniosek zainteresowanych państw AKP zostają niezwłocznie podjęte konsultacje, tak aby przed podjęciem ostatecznej decyzji można było uwzględnić obawy państw AKP dotyczące wpływu tych środków.

Ponadto po odbyciu takich konsultacji państwa AKP i grupa AKP mogą jak najszybciej przekazać Wspólnocie na piśmie swoje obawy i przedstawić sugestie zmian wskazujące sposób rozwiązania zaistniałych obaw.

Jeśli Wspólnota nie przychyli się do propozycji państw AKP, powiadamia je o tym jak najszybciej, wraz z podaniem przyczyn swojego stanowiska.

Jeśli to możliwe grupa AKP jest z wyprzedzeniem powiadamiana również o wejściu w życie takiej decyzji.”;

10) w art. 14 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 14

Institucje wspólne

1. Wspólnymi instytucjami niniejszej Umowy są Rada Ministrów, Komitet Ambasadorów oraz Wspólne Zgromadzenie Parlamentarne.

2. Instytucje wspólne oraz instytucje ustanowione na podstawie umów o partnerstwie gospodarczym, bez uszczerbku dla odnośnych postanowień obowiązujących lub przyszłych umów o partnerstwie gospodarczym, podejmują

starania w celu zapewnienia koordynacji, spójności i komplementarności, a także skutecznego i obustronnego przepływu informacji.”;

11) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 14a

Spotkania szefów państw lub rządów

Strony odbywają spotkania na poziomie szefów państw lub rządów, po dokonaniu wspólnych uzgodnień w odpowiedniej formie.”;

12) w art. 15 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 tiret trzecie otrzymuje brzmienie:

„Zgodnie z regulaminem Rada Ministrów zbiera się raz w roku z inicjatywy przewodniczącego oraz zawsze wtedy, gdy jest to konieczne, w formie i składzie właściwych dla omawianych zagadnień. Podczas takich posiedzeń odbywają się konsultacje wysokiego szczebla dotyczące spraw szczególnie istotnych dla Stron, uzupełniające prace prowadzone w ramach Wspólnego Ministerialnego Komitetu ds. Handlu, zgodnie z artykułem 38, oraz Komitetu ds. Współpracy Finansowej na Rzecz Rozwoju AKP-WE, zgodnie z artykułem 83, których wyniki wykorzystuje się podczas regularnych corocznych posiedzeń Rady Ministrów.”;

b) w ust. 3 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Rada Ministrów może podejmować decyzje wiążące Strony oraz sporządzać uchwały, zalecenia i opinie podczas regularnych corocznych posiedzeń lub w drodze procedury pisemnej. Co roku przedstawia Wspólnemu Zgromadzeniu Parlamentarnemu sprawozdania z wykonania niniejszej Umowy. Bada i bierze pod uwagę uchwały i zalecenia przyjęte przez Wspólne Zgromadzenie Parlamentarne.”;

13) w art. 17 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 2 wprowadza się następujące zmiany:

(i) tiret trzecie i czwarte otrzymują brzmienie:

„— omawianie zagadnień dotyczących rozwoju i partnerstwa AKP-UE, w tym umów o partnerstwie gospodarczym, innych umów handlowych, Europejskiego Funduszu Rozwoju oraz krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych. W tym celu Komisja przekazuje takie dokumenty strategiczne do wiadomości Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego,

- omawianie sprawozdania rocznego Rady Ministrów z wykonania niniejszej Umowy i przyjmowanie uchwał oraz sporządzanie zaleceń dla Rady Ministrów mających na celu osiągnięcie celów niniejszej Umowy;”;

(ii) dodaje się tiret w brzmieniu:

- „— wspieranie rozwoju instytucjonalnego i tworzenia możliwości parlamentów krajowych zgodnie z artykułem 33 ustęp 1 niniejszej Umowy.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wspólne Zgromadzenie Parlamentarne zbiera się dwa razy w roku na sesji plenarnej, przemiennie w Unii Europejskiej i w państwie AKP. W celu wzmocnienia integracji regionalnej oraz aby sprzyjać współpracy między parlamentami krajowymi, posiedzenia członków parlamentów z UE i AKP organizuje się na poziomie regionalnym.

Takie posiedzenia na poziomie regionalnym organizuje się z myślą o osiągnięciu celów określonych w artykule 14 ustęp 2 niniejszej Umowy.”;

14) w art. 19 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Współpraca odnosi się do konkluzji konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz celów, zadań i programów działania uzgodnionych na poziomie międzynarodowym, a także ich realizacji jako podstaw zasad rozwoju. Współpraca odnosi się również do zadań docelowych międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju oraz zwraca szczególną uwagę na wprowadzenie jakościowych i ilościowych wskaźników postępu. Strony podejmują skoordynowane wysiłki w celu przyspieszenia postępu na drodze do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju.”;

15) w art. 20 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

(i) wyrażenie wprowadzające otrzymuje brzmienie:

„1. Cele współpracy na rzecz rozwoju AKP-WE są realizowane przez zintegrowane strategie lokalne obejmujące lokalne podmioty gospodarcze, społeczne, kulturalne, środowiskowe i instytucjonalne. Dlatego też współpraca stwarza spójne ramy umożliwiające wspieranie własnych strategii rozwoju państw AKP oraz zapewnianie uzupełnianie się

i współdziałanie między poszczególnymi podmiotami, w szczególności na poziomach krajowym i regionalnym oraz między tymi poziomami. W tym kontekście oraz w ramach polityki i reform rozwoju realizowanych przez państwa AKP strategię współpracy AKP-WE na poziomie krajowym oraz, gdy wymaga tego sytuacja, na poziomie regionalnym mają na celu.”;

(ii) lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) osiągnięcie szybkiego i stałego wzrostu gospodarczego stwarzającego miejsca pracy, rozwój sektora prywatnego, zwiększanie poziomu zatrudnienia, poprawienie dostępu do produkcyjnych działań gospodarczych oraz do zasobów;”;

(iii) dodaje się literę w brzmieniu:

„aa) sprzyjanie współpracy i integracji regionalnej;”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W celu ich włączenia do wszystkich dziedzin współpracy, pod uwagę należy wziąć w szczególności wymienione zagadnienia tematyczne i przekrojowe: prawa człowieka, problematyka płci, demokracja, dobre rządy, równowaga środowiskowa, zmiany klimatu, choroby zakaźne i niezakaźne oraz rozwój instytucjonalny i tworzenie możliwości. Dziedziny te kwalifikują się również do wsparcia wspólnotowego.”;

16) w art. 21 wprowadza się następujące zmiany:

a) w wyrażeniu wprowadzającym w ust. 1 słowa „prywatnych inwestycji” zastępuje się słowem „inwestycji”;

b) w ust. 3 lit. c) słowo „rozszerzanie” zastępuje się słowem „rozszerzenie”;

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Wsparcie dla inwestycji i rozwoju sektora prywatnego obejmuje działania i inicjatywy na poziomie makro-, mezo- i mikroekonomicznym oraz wspieranie poszukiwania innowacyjnych mechanizmów finansowania, w tym łączenia i wzajemnego wspierania się prywatnych i publicznych źródeł finansowania rozwoju.”;

d) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„6. Współpraca wspiera inwestycje sektora publicznego w podstawową infrastrukturę, mające na celu rozwój sektora prywatnego, wzrost gospodarczy i eliminację ubóstwa.”;

17) w art. 22 ust. 1 lit. b) wyrażenie wprowadzające otrzymuje brzmienie:

„b) polityki strukturalnej skonstruowanej w sposób umacniającej rolę różnych uczestników współpracy, w szczególności sektora prywatnego oraz poprawę otoczenia umożliwiającej efektywniejszą mobilizację środków krajowych i wzrost przedsiębiorczości, osiągnięcie większych inwestycji i większego zatrudnienia, a także:”;

18) art. 23 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 23

Rozwój sektora gospodarczego

Współpraca wspiera trwałą politykę i reformy instytucjonalne, a także inwestycje niezbędne do zapewnienia sprawiedliwego dostępu do działań gospodarczych i zasobów produkcyjnych, w szczególności:

- a) rozwój systemów szkoleniowych pomagających zwiększać produktywność zarówno w sektorach formalnych, jak i nieformalnych;
- b) kapitał, kredyt, ziemię, w szczególności w odniesieniu do praw własności i użytkowania;
- c) rozwój strategii wiejskich mających na celu ustanawianie ram zdecentralizowanego planowania bezpośredniego, podziału zasobów oraz zarządzania nimi;
- d) opracowanie strategii mających na celu zwiększenie produkcji i wydajności rolnictwa w państwach AKP poprzez zapewnienie w szczególności niezbędnego finansowania badań naukowych w zakresie rolnictwa, materiałów i usług potrzebnych w produkcji rolnej, pomocniczej infrastruktury wiejskiej oraz ograniczanie ryzyka i zarządzanie nim. Wsparcie obejmuje publiczne i prywatne inwestycje w rolnictwo, zachęcanie do tworzenia polityki i strategii rolnej, wzmacnianie organizacji rolników i sektora prywatnego, zarządzanie zasobami naturalnymi, rozwój i funkcjonowanie rynków rolnych. Strategie produkcji rolnej wzmacniają krajową i regionalną politykę zapewniania bezpieczeństwa żywnościowego oraz integrację regionalną; w tym kontekście współpraca wspiera wysiłki państw AKP mające na celu zwiększenie konkurencyjności swoich wywożonych towarów oraz dostosowywanie swoich strategii wywozu towarów w świetle zmieniających się warunków handlowych;

- e) zrównoważony rozwój zasobów wodnych, zgodnie z zasadami zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi, zapewniający sprawiedliwy i zrównoważony podział wspólnych zasobów wodnych na potrzeby ich różnych zastosowań;
- f) zrównoważony rozwój akwakultury i rybołówstwa, w tym zarówno rybołówstwa śródlądowego, jak i zasobów morskich w wyłącznych strefach ekonomicznych państw AKP;
- g) infrastrukturę oraz usługi gospodarcze i technologiczne, w tym transport, systemy telekomunikacyjne, usługi komunikacyjne oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego;
- h) rozwój konkurencyjnych sektorów przemysłu, górnictwa i energetyki przy jednoczesnym zachęcaniu sektora prywatnego do zaangażowania i rozwoju;
- i) rozwój handlu, w tym wspieranie uczciwego handlu;
- j) rozwój przedsiębiorczości, finansów i bankowości; oraz innych sektorów usługowych;
- k) rozwój turystyki;
- l) rozwój infrastruktury i usług naukowych, technologicznych i badawczych; w tym rozszerzanie, wymianę i przyswajanie nowych technologii;
- m) wzmocnienie zdolności w obszarach produkcyjnych, szczególnie w sektorach państwowych i prywatnych;
- n) promowanie tradycyjnej wiedzy; oraz
- o) rozwój i realizację specjalnych strategii dostosowawczych w związku z ograniczaniem preferencji, ewentualnie obejmujących działania, o których mowa w literach a)-n) powyżej.”;

19) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 23a

Rybołówstwo

Uznając kluczową rolę, jaką rybołówstwo i akwakultura odgrywają w krajach AKP, wnosząc pozytywny wkład w tworzenie miejsc pracy, generowanie dochodów, bezpieczeństwo żywnościowe i źródła utrzymania społeczności wiejskich i przybrzeżnych, a co za tym idzie w ograniczenie ubóstwa, współpraca dąży do dalszego rozwoju sektorów akwakultury i rybołówstwa w krajach AKP, umożliwiając zwiększenie w sposób zrównoważony powiązanych korzyści społecznych i gospodarczych.

Programy i działania w zakresie współpracy zapewniają wsparcie m.in. dla opracowania i realizacji strategii zrównoważonego rozwoju akwakultury i rybołówstwa oraz planów zagospodarowania w krajach i regionach AKP; dla włączania akwakultury i rybołówstwa do krajowych i regionalnych strategii rozwoju; dla rozwoju infrastruktury i wiedzy technicznej niezbędnych krajom AKP do uzyskania maksymalnej stałej wartości w ich sektorach rybołówstwa i akwakultury; dla tworzenia możliwości krajów AKP w zakresie przezwyciężania problemów zewnętrznych, utrudniających im pełne wykorzystanie zasobów rybołówstwa; oraz dla promowania i rozwoju wspólnych przedsięwzięć inwestowania w sektory rybołówstwa i akwakultury krajów AKP. Każda umowa dotycząca rybołówstwa negocjowana między Wspólnotą a państwami AKP musi należycie uwzględniać spójność ze strategiami rozwoju w tej dziedzinie.

Po dokonaniu wspólnych uzgodnień mogą odbywać się konsultacje wysokiego szczebla, w tym na poziomie ministerialnym, mające na celu rozwój, poprawę i/lub wzmocnienie współpracy rozwojowej AKP-UE w zakresie zrównoważonej akwakultury i rybołówstwa.”;

20) art. 25 ust. 1 lit. a) i b) otrzymują brzmienie:

- a) poprawę edukacji i kształcenia na wszystkich poziomach, działania mające doprowadzić do uznawania wykształcenia wyższego, ustanowienie systemów zapewniania jakości w edukacji, w tym w edukacji i kształceniu przez Internet lub innymi niekonwencjonalnymi środkami oraz tworzenie możliwości i umiejętności technicznych;
- b) poprawę systemów zdrowotnych, w szczególności sprawiedliwy dostęp do kompleksowych usług zdrowotnych wysokiej jakości, i żywienia, likwidowanie głodu i niedożywienia, zapewnianie odpowiednich zasobów żywnościowych oraz bezpieczeństwa żywnościowego, w tym poprzez wsparcie siatek bezpieczeństwa socjalnego;”;

21) w art. 27 wprowadza się następujące zmiany:

- a) tytuł otrzymuje brzmienie:
„Kultura i rozwój”;
- b) lit. c) otrzymuje brzmienie:
„c) uznanie, zachowanie i wspieranie wartości dziedzictwa kulturowego; wspieranie rozwoju możliwości w tym sektorze;”;
- c) dodaje się litery w brzmieniu:
„e) uznanie i wspieranie roli podmiotów i sieci kulturalnych oraz ich wkładu w zrównoważony rozwój; oraz

- f) promowanie wymiaru kulturalnego w edukacji oraz udziału młodzieży w działaniach kulturalnych.”;

22) art. 28, 29 i 30 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 28

Podejście ogólne

1. Współpraca AKP-UE dostarcza skutecznej pomocy w osiągnięciu celów i priorytetów, które wyznaczyły sobie państwa AKP w kontekście współpracy i integracji regionalnej.
2. Zgodnie z celami ogólnymi określonymi w artykułach 1 i 20 współpraca AKP-UE dąży do:
 - a) wspierania pokoju i stabilizacji, a także zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania;
 - b) wzmocnienia rozwoju gospodarczego i współpracy gospodarczej poprzez tworzenie większych rynków, swobodny przepływ osób, towarów, usług, kapitału, zatrudnienia i technologii między krajami AKP, przyspieszoną dywersyfikację gospodarek państw AKP, promowanie i zwiększanie skali handlu między krajami AKP oraz z krajami trzecimi, a także stopniową integrację państw AKP z gospodarką światową;
 - c) wspieranie radzenia sobie z wyzwaniami w zakresie zrównoważonego rozwoju w wymiarze transnarodowym, m.in. poprzez koordynację i harmonizację polityki współpracy regionalnej.
3. Pod warunkami określonymi w artykule 58, współpraca wspiera również współpracę między regionami i państwami AKP, np. obejmującą:

- a) jedną lub więcej organizacji regionalnych AKP, w tym na poziomie kontynentalnym;
- b) europejskie kraje i terytoria zamorskie (KTZ) oraz regiony peryferyjne;
- c) kraje rozwijające się nienależące do AKP.

Artykuł 29

Współpraca AKP-UE na rzecz kooperacji oraz integracji regionalnej

1. W dziedzinie stabilności, pokoju i zapobiegania konfliktom współpraca wspiera:

a) promowanie i rozwój regionalnego dialogu politycznego w dziedzinach zapobiegania konfliktom i rozwiązywania ich; praw człowieka i demokratyzacji; wymiany, tworzenia sieci kontaktów i promowania mobilności między różnymi uczestnikami rozwoju, w szczególności w społeczeństwie obywatelskim;

b) promowanie regionalnych inicjatyw i polityk w dziedzinach mających związek z bezpieczeństwem, w tym ograniczenie zbrojeń, walkę z narkotykami, zorganizowaną przestępczością, praniem brudnych pieniędzy i korupcją.

2. W dziedzinie regionalnej integracji gospodarczej współpraca wspiera:

a) udział najmniej rozwiniętych krajów AKP w tworzeniu rynków regionalnych i w korzyściach zapewnianych przez takie rynki;

b) realizację polityk gospodarczej reformy sektorowej na poziomie regionalnym;

c) liberalizację handlu i płatności;

d) promowanie inwestycji transgranicznych, zarówno zagranicznych, jak i krajowych, oraz innych inicjatyw integracji regionalnej;

e) łagodzenie wpływu przejściowych kosztów netto integracji na przychód budżetowy oraz bilans płatniczy; oraz

f) infrastrukturę, w szczególności transportową i komunikacyjną, oraz bezpieczeństwo i usługi w tym zakresie, w tym rozwijanie możliwości regionalnych w dziedzinie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT).

3. W dziedzinie polityki regionalnej na rzecz zrównoważonego rozwoju współpraca wspiera priorytety regionów AKP, w szczególności:

a) ochronę środowiska i zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi, w tym wodą i energią, z uwzględnieniem zmian klimatu;

b) bezpieczeństwo żywnościowe i rolnictwo;

c) zdrowie, edukację i kształcenie;

d) badania i rozwój technologiczny; oraz

e) inicjatywy regionalne w zakresie przygotowania się do klęsk żywiołowych i łagodzenia ich skutków, a także odbudowy po klęskach.

Artykuł 30

Tworzenie możliwości na rzecz współpracy oraz integracji regionalnej AKP

W celu zapewnienia skuteczności i efektywności polityki regionalnej, współpraca rozwija i wzmacnia możliwości:

a) instytucji i organizacji integracji regionalnej powołanych przez państwa AKP oraz z udziałem państw AKP, które wspierają współpracę i integrację regionalną;

b) rządów i parlamentów krajowych w dziedzinach integracji regionalnej; oraz

c) podmiotów o charakterze niepaństwowym, w tym sektora prywatnego.”;

23) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 31a

HIV/AIDS

Współpraca wspiera wysiłki państw AKP zmierzające do opracowania i wzmocnienia we wszystkich sektorach polityk i programów mających na celu podjęcie działań w związku z pandemią HIV/AIDS i zapobieganie jej szkodliwemu wpływowi na rozwój. Wspiera państwa AKP w dążeniach do zapewnienia i utrzymania uniwersalnego dostępu do środków zapobiegania HIV/AIDS, leczenia, opieki i pomocy dla chorych, a w szczególności stawia sobie za zadanie:

a) wspieranie rozwoju i realizacji kompleksowych wielosektorowych strategii i planów w odniesieniu do HIV/AIDS jako priorytetowych w krajowych i regionalnych planach rozwojowych;

b) angażowanie, w zakresie reagowania na HIV/AIDS na poziomie krajowym, wszystkich właściwych sektorów rozwojowych i zapewnienie szerokiej mobilizacji zainteresowanych stron na wszystkich poziomach;

c) wzmocnienie krajowych systemów zdrowotnych i podjęcie działań w związku z niedoborami zasobów ludzkich w tym sektorze, stanowiących podstawę dla zapewnienia uniwersalnego dostępu do profilaktyki przeciwko HIV/AIDS, leczenia, opieki nad chorymi oraz do innych usług zdrowotnych, a także ich skutecznej integracji;

d) podjęcie działań w związku z nierównościami między płciami, przemocą ze względu na płeć i wykorzystywaniem seksualnym jako czynnikami przyczyniającymi się do pandemii HIV/AIDS oraz intensyfikację działań mających na celu zabezpieczenie praw kobiet i dziewcząt, opracowanie skutecznych, uwzględniających problematykę płci programów zwalczania HIV/AIDS oraz działań adresowanych do kobiet i dziewcząt, w tym usług w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz powiązanych praw, a także wspieranie pełnego zaangażowania kobiet w planowanie i podejmowanie decyzji związanych ze strategiami i programami zwalczania HIV/AIDS;

- e) stworzenie zapewniających wsparcie ram prawnych i politycznych oraz eliminacja przepisów karnych, polityk, praktyk, upośledzenia i dyskryminacji naruszających prawa człowieka, zwiększających zagrożenie HIV/AIDS oraz uniemożliwiających dostęp do skutecznej prewencji przeciwko HIV/AIDS, leczenia, opieki i pomocy dla chorych, w tym lekarstw, produktów i usług dla osób żyjących z HIV/AIDS i najbardziej narażonych populacji;
- f) zwiększanie dostępu do opartych na dowodach naukowych, kompleksowych metod prewencji przeciwko HIV/AIDS, uwzględniających lokalne czynniki przyczyniające się do epidemii oraz szczególne potrzeby kobiet, młodzieży i najbardziej narażonych populacji; oraz
- g) zapewnienie powszechnego i niezawodnego dostępu do bezpiecznych, niedrogich lekarstw wysokiej jakości oraz produktów mających znaczenie dla zdrowia, w tym dla zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego.”;
- 24) dodaje się artykuł w brzmieniu:
- „Artykuł 32a
- Zmiany klimatu
- Strony uznają, że zmiany klimatu stanowią poważne globalne wyzwanie w zakresie ochrony środowiska oraz zagrożenie dla osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju, wymagające odpowiedniego, przewidywalnego i terminowego wsparcia finansowego. Z powyższych względów oraz zgodnie z postanowieniami artykułu 32, a w szczególności jego ustępu 2 litera a), współpraca:
- a) uwzględnia szczególne zagrożenie, jakie dla państw AKP, w szczególności leżących na małych wyspach i terenach nisko położonych, stanowią zjawiska mające związek z klimatem, takie jak erozja wybrzeży, cyklony, powodzie i uwarunkowane środowiskowo przesunięcia ludności oraz, w szczególności w przypadku najmniej rozwiniętych i śródlądowych państw AKP, nasilające się powodzie, susze, wylesianie i pustyńnienie;
- b) wzmacnia i wspiera politykę i programy służące łagodzeniu oraz dostosowywaniu się do skutków zmian klimatu i wynikających z nich zagrożeń, w tym poprzez rozwój instytucjonalny i tworzenie możliwości;
- c) zwiększa możliwości państw AKP pod względem rozwoju i udziału w globalnym rynku handlu emisjami związków węgla; oraz
- d) kładzie nacisk na następujące działania:
- (i) uwzględnianie zmian klimatu w strategiach rozwoju i wysiłkach na rzecz ograniczenia ubóstwa;
- (ii) zwiększanie znaczenia politycznego zmian klimatu we współpracy rozwojowej, w tym poprzez odpowiedni dialog polityczny;
- (iii) pomoc dla państw AKP w dostosowywaniu się do zmian klimatu w odpowiednich sektorach, takich jak rolnictwo, gospodarka wodna oraz infrastruktura, w tym poprzez transfer i przyjmowanie odpowiednich przyjaznych dla środowiska technologii;
- (iv) promowanie środków ograniczania zagrożeń związanych z klęskami żywiołowymi, z uwzględnieniem faktu, że coraz większa część takich klęsk związana jest ze zmianami klimatu;
- (v) zapewnienie wsparcia finansowego i technicznego dla prowadzonych przez państwa AKP działań łagodzących w przypadkach, gdy sprzyja to osiągnięciu ich celów ograniczania ubóstwa i zrównoważonego rozwoju, w tym dla ograniczania emisji, których źródłem jest wylesianie i degradacja lasów oraz emisji sektora rolnego;
- (vi) doskonalenie systemów informacji o pogodzie i klimacie, prognozowania oraz wczesnego ostrzegania; oraz
- (vii) promowanie odnawialnych źródeł energii oraz technologii niskoemisyjnych, sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi.”;
- 25) art. 33 ust. 3 lit. c) otrzymuje brzmienie:
- „c) poprawie i umacnianiu zarządzania finansami publicznymi i zarządzania podatkowego w celu rozwoju działalności gospodarczej w krajach AKP i zwiększenia ich wpływów podatkowych, przy jednoczesnym pełnym poszanowaniu suwerenności państw AKP w tej dziedzinie.
- Środki mogą obejmować:
- (i) zwiększanie możliwości w zakresie zarządzania dochodami krajowymi, w tym utworzenie skutecznego, efektywnego i zrównoważonego systemu podatkowego;
- (ii) promowanie uczestnictwa w strukturach i procesach międzynarodowej współpracy podatkowej w celu ułatwienia dalszego rozwoju rzeczywistej zgodności z normami międzynarodowymi;
- (iii) wsparcie wdrażania międzynarodowych najlepszych praktyk w dziedzinie podatków, w tym zasady przejrzystości i wymiany informacji, w tych państwach AKP, które podjęły odnośne zobowiązania.”;

26) art. 34 ust. 2–4 otrzymują brzmienie:

„2. Ostatecznym celem współpracy gospodarczej i handlowej jest umożliwienie państwom AKP pełnego uczestniczenia w handlu międzynarodowym. W tym kontekście szczególną uwagę należy zwrócić na potrzebę brania przez państwa AKP aktywnego udziału w wielostronnych negocjacjach handlowych. Uwzględniając aktualny stopień rozwoju państw AKP, współpraca gospodarcza i handlowa jest skierowana na umożliwianie państwom AKP sprostania wyzwaniom globalizacji oraz stopniowego przystosowywania się do nowych warunków handlu międzynarodowego, ułatwiając tym samym przechodzenie na zliberalizowaną gospodarkę globalną. W tym kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na trudną sytuację wielu państw AKP, wynikającą z ich zależności od towarów lub kilku kluczowych produktów, w tym produktów przemysłowo-rolnych o wartości dodanej oraz na ryzyko ograniczania preferencji.

3. W związku z tym współpraca gospodarcza i handlowa zmierza, poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I, do wzmocnienia zdolności produkcyjnych, dostawczych i handlowych krajów AKP, a także ich umiejętności przyciągania inwestycji. Ponadto ma na celu tworzenie między Stronami nowej dynamiki handlu, umacnianie polityki handlowej i inwestycyjnej krajów AKP, ograniczenie ich uzależnienia od towarów, promowanie większego zróżnicowania gospodarki i poprawianie możliwości krajów AKP w zakresie uregulowania kwestii związanych z handlem.

4. Współpraca gospodarcza i handlowa jest realizowana przy pełnej zgodności z przepisami Światowej Organizacji Handlu (WTO), w tym dotyczącymi szczególnego i zróżnicowanego traktowania oraz przy uwzględnieniu wspólnych interesów Stron oraz stopnia ich rozwoju. Obejmuje również w pełni zgodne ze zobowiązaniami wielostronnymi działania odnoszące się do ograniczania preferencji.”;

27) art. 35 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Współpraca gospodarcza i handlowa opiera się na prawdziwym, silnym i strategicznym partnerstwie. Ponadto opiera się na kompleksowym podejściu, zbudowanym na atutach i osiągnięciach poprzednich Konwencji AKP-WE.

2. Współpraca gospodarcza i handlowa opiera się na inicjatywach integracji regionalnej państw AKP. Współpraca na rzecz współpracy oraz integracji regionalnej, zdefiniowana w tytule I, oraz współpraca gospodarcza i handlowa wzajemnie się uzupełniają. Współpraca gospodarcza i handlowa odnosi się w szczególności do ograniczeń w zakresie popytu i podaży, zwłaszcza do zgodności infrastruktury,

dywersyfikacji gospodarczej i środków rozwoju handlu, jako zwiększających konkurencyjność państw AKP. W związku z tym należy przyznać właściwe znaczenie odpowiednim środkom w ramach strategii rozwoju państw i regionów AKP, które korzystają ze wsparcia Wspólnoty, a w szczególności z pomocy na rzecz wymiany handlowej.”;

28) art. 36 i 37 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 36

Tryb

1. W świetle celów i zasad wymienionych powyżej Strony postanawiają podjąć wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia zawarcia nowych umów o partnerstwie gospodarczym zgodnych z przepisami WTO, stopniowo usuwających bariery handlowe istniejące między nimi oraz rozszerzających współpracę we wszystkich dziedzinach związanych z handlem.

2. Umowy o partnerstwie gospodarczym, jako instrumenty rozwoju, mają na celu wspieranie sprawnej i stopniowej integracji państw AKP z gospodarką światową, w szczególności poprzez pełne wykorzystanie potencjału integracji regionalnej i handlu Południe-Południe.

3. Strony postanawiają, że nowe porozumienia handlowe będą wprowadzane stopniowo.

Artykuł 37

Procedury

1. Podczas negocjacji umów o partnerstwie gospodarczym zapewnione jest tworzenie możliwości zgodnie z postanowieniami tytułu I i artykułu 35 w sektorze państwowym i prywatnym krajów AKP, w tym środków podnoszenia konkurencyjności, wzmocnienia organizacji regionalnych oraz wspierania regionalnych inicjatyw integracji handlu, tam gdzie sytuacja tego wymaga z pomocą w zakresie dostosowania budżetowego oraz reformy fiskalnej, a także unowocześnienia i rozwoju infrastruktury oraz promowania inwestycji.

2. Strony dokonują regularnych przeglądów postępów negocjacji przewidzianych w artykule 38.

3. Negocjacje umów o partnerstwie gospodarczym zostaną podjęte z tymi krajami AKP, które uznają, że są do tego gotowe, oraz na poziomie, który te państwa uznają za właściwy i zgodnie z procedurami ustalonymi przez grupę AKP, w celu wsparcia procesów integracji regionalnej w ramach AKP.

4. Zgodnie z odpowiednimi zasadami WTO negocjacje umów o partnerstwie gospodarczym mają na celu określenie harmonogramu stopniowego znoszenia barier w handlu między Stronami. Po stronie Wspólnoty liberalizacja handlu opiera się na wspólnotowym dorobku prawnym i ma na celu poprawienie aktualnego dostępu państw AKP do rynku przez, między innymi, przegląd reguł pochodzenia. Negocjacje uwzględniają stopień rozwoju oraz społeczno-gospodarczy wpływ środków handlowych na państwa AKP, a także zdolność do dostosowania systemów gospodarczych tych państw do procesu liberalizacji. W związku z tym negocjacje powinny być na tyle elastyczne, na ile to możliwe w odniesieniu do ustalenia odpowiedniego okresu przejściowego oraz końcowego zakresu produktów, przy uwzględnieniu sektorów wrażliwych, a także stopnia rozbieżności w zakresie harmonogramu redukcji cel, a jednocześnie powinny być zgodne z obowiązującymi wówczas zasadami WTO.

5. Strony ściśle współpracują i współdziałają z WTO w celu wyjaśnienia i uzasadnienia poczynionych ustaleń, w szczególności w odniesieniu do możliwego stopnia ich elastyczności.

6. Strony dodatkowo omawiają możliwości uproszczenia i przeglądu reguł pochodzenia, w tym postanowień ogólnych dotyczących wywozu tych produktów.

7. Po zawarciu umowy o partnerstwie gospodarczym przez państwa AKP, te państwa AKP, które nie są stronami takiej umowy, mogą w dowolnym terminie złożyć wniosek o przystąpienie do niej.

8. W kontekście współpracy AKP-UE na rzecz współpracy oraz integracji regionalnej AKP, o której mowa w tytule I, i zgodnie z artykułem 35, Strony zwracają szczególną uwagę na potrzeby wynikające z wykonania umów o partnerstwie gospodarczym. Zastosowanie mają zasady przedstawione w artykule 1 załącznika IV do niniejszej Umowy. W związku z tym Strony zobowiązują się korzystać z istniejących lub nowych regionalnych mechanizmów finansowania, za pośrednictwem których mogą być przekazywane środki przyznane w wieloletnich ramach finansowych współpracy oraz inne dodatkowe środki.”;

29) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 37a

Inne porozumienia handlowe

1. W kontekście bieżących tendencji w polityce handlowej, zmierzającej do większej liberalizacji handlu, UE i państwa AKP mogą wziąć udział w negocjacjach i wdrożeniu umów prowadzących do dalszej wielostronnej i dwustronnej liberalizacji handlu. Taka liberalizacja może prowadzić do ograniczania preferencji przyznanych państwom AKP i wpływać na ich pozycję konkurencyjną na rynku UE, a także na ich wysiłki rozwojowe, na wspomaganiu których zależy UE.

2. Zgodnie z celami współpracy gospodarczej i handlowej UE stara się podejmować środki umożliwiające przezwyższenie ewentualnych niekorzystnych skutków liberalizacji w celu zapewnienia państwom AKP dalszego znacznego preferencyjnego dostępu w wielostronnym systemie handlu w najdłuższym możliwym okresie oraz w celu zagwarantowania, że wszelkie nieuniknione ograniczanie preferencji będzie wprowadzane stopniowo również w najdłuższym możliwym okresie.”;

30) art. 38 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Ministerialny Komitet ds. Handlu omawia związane z handlem kwestie istotne dla wszystkich państw AKP, a w szczególności regularnie monitoruje negocjacje dotyczące umów o partnerstwie gospodarczym oraz wdrożenie tych umów. Zwraca szczególną uwagę na bieżące, wielostronne negocjacje handlowe i analizuje wpływ inicjatyw w zakresie rozszerzania liberalizacji na handel AKP-WE oraz rozwój gospodarek krajów AKP. Zgłasza i formułuje odpowiednie zalecenia dla Rady Ministrów, w tym wszelkie środki wspomagające w celu zwiększenia korzyści wynikających z porozumień handlowych AKP-WE.”;

31) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 38a

Konsultacje

1. W przypadku gdy nowe środki lub środki określone w programach przyjętych przez Wspólnotę z myślą o zbliżeniu przepisów ustawowych i wykonawczych w celu ułatwienia handlu negatywnie wpływają na interesy jednego lub większej liczby państw AKP, przed przyjęciem takich środków Wspólnota powiadamia o tym sekretariat AKP i zainteresowane państwa AKP.

2. Aby umożliwić Wspólnocie wzięcie pod uwagę interesów grupy AKP, na jej wniosek i zgodnie z postanowieniami artykułu 12 niniejszej Umowy odbywają się konsultacje mające na celu osiągnięcie zadowalającego rozstrzygnięcia.

3. W przypadku gdy obowiązujące zasady lub przepisy wspólnotowe przyjęte w celu ułatwienia handlu dotyczą interesów jednego lub wielu państw AKP lub jeśli interesy te mogą zostać zagrożone interpretacją, stosowaniem lub egzekwowaniem takich zasad lub przepisów, na wniosek zainteresowanych państw AKP i zgodnie z postanowieniami artykułu 12 odbywają się konsultacje mające na celu osiągnięcie zadowalającego rozstrzygnięcia.

4. W celu znalezienia zadowalającego rozstrzygnięcia Strony mogą również poddać pod rozagę Wspólnego Ministerialnego Komitetu ds. Handlu wszelkie inne problemy dotyczące handlu, które mogą wynikać ze środków przyjętych lub planowanych przez państwa członkowskie.

5. W celu zagwarantowania skutecznych konsultacji Strony powiadamiają się wzajemnie o takich środkach.

6. Strony uzgadniają, że odbycie w ramach instytucji powołanych umową o partnerstwie gospodarczym konsultacji dotyczących spraw wchodzących w zakres takiej umowy oraz udzielenie za pośrednictwem takich instytucji informacji dotyczących spraw wchodzących w zakres umowy uznaje się za zaspokojenie postanowień niniejszego artykułu i artykułu 12 niniejszej Umowy, pod warunkiem że wszystkie zainteresowane państwa AKP są sygnatariuszami umowy o partnerstwie gospodarczym, w związku z którą odbyto konsultacje lub udzielono informacji.”;

32) art. 41 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Wspólnota wspiera, poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I i zgodnie z artykułem 35, dążenia państw AKP do wzmocnienia ich zdolności do świadczenia usług. W celu podniesienia konkurencyjności usług i, tym samym, zwiększenia wartości i rozmiaru handlu towarami i usługami, szczególną uwagę należy zwrócić na usługi w zakresie zatrudnienia, przedsiębiorczości, dystrybucji, finansów, turystyki, kultury i budownictwa oraz na pokrewne usługi inżynierskie.”;

33) art. 42 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wspólnota wspiera, poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I i zgodnie z artykułem 35, dążenia państw AKP do rozwoju i wspierania rentownych i efektywnych usług transportu morskiego w państwach AKP w celu zwiększenia udziału podmiotów gospodarczych AKP w międzynarodowych usługach żeglugi morskiej.”;

34) art. 43 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Strony postanawiają również zintensyfikować współpracę w dziedzinie technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz społeczeństwa informacyjnego. Współpraca ta, poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I i zgodnie z artykułem 35, jest w szczególności skierowana na poprawę komplementarności i harmonizacji systemów komunikacji na poziomie krajowym, regionalnym i międzynarodowym oraz ich dostosowanie do nowych technologii.”;

35) art. 44 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I i zgodnie z artykułem 35 Wspólnota wspiera dążenia państw AKP do wzmocnienia ich możliwości w dziedzinach związanych z handlem, włącznie z poprawą i wsparciem ram instytucjonalnych, w miarę potrzeby.”;

36) art. 45 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Strony postanawiają również zacieśnić współpracę w tej dziedzinie z właściwymi krajowymi agencjami ochrony konkurencji w celu sformułowania i wspierania skutecznej polityki konkurencji, która zapewni stopniowe i skuteczne egzekwowanie zasad konkurencji zarówno przez przedsiębiorstwa prywatne jak i państwowe. Współpraca w tej dziedzinie obejmuje w szczególności, poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I i zgodnie z artykułem 35, pomoc w tworzeniu właściwych ram prawnych oraz ich egzekwowaniu na poziomie administracyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem wyjątkowo trudnej sytuacji państw najmniej rozwiniętych.”;

37) art. 46 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Ponadto Strony postanawiają wzmocnić współpracę w tej dziedzinie. Na wniosek oraz na wspólnie ustalonych zasadach i warunkach, poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I i zgodnie z artykułem 35, współpraca jest rozszerzana, między innymi, na następujące dziedziny: przygotowywanie przepisów ustawowych i wykonawczych w zakresie ochrony oraz egzekwowania praw własności intelektualnej, zapobieganie nadużywaniu takich praw przez ich posiadaczy oraz naruszaniu tych praw przez konkurentów, ustanawianie i wzmocnianie urzędów krajowych i regionalnych oraz innych agencji, w tym wspieranie regionalnych organizacji własności intelektualnej zaangażowanych w jej egzekwowanie i ochronę, w tym szkolenie personelu.”;

38) w art. 47 ust. 2 wyrażenie wprowadzające otrzymuje brzmienie:

„2. Współpraca w dziedzinie normalizacji i certyfikacji poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I i zgodnie z artykułem 35 ma na celu promowanie systemów kompatybilnych między Stronami i obejmuje w szczególności.”;

39) art. 48 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Strony postanawiają wzmocnić współpracę poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I i zgodnie z artykułem 35, w celu wzmocnienia możliwości sektora prywatnego i państwowego państw AKP w tej dziedzinie.”;

- 40) w art. 49 wprowadza się następujące zmiany:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Strony potwierdzają zobowiązanie do wspierania rozwoju handlu międzynarodowego w sposób zapewniający zrównoważone i prawidłowe zarządzanie środowiskiem, zgodne z konwencjami międzynarodowymi i zobowiązaniami w tej dziedzinie, oraz przy odpowiednim uwzględnieniu stopnia ich rozwoju. Strony postanawiają, że w planowaniu i wprowadzaniu środków dotyczących środowiska zostaną uwzględnione szczególne potrzeby i wymagania państw AKP, w tym w odniesieniu do postanowień artykułu 32a.”;
 - b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„3. Strony postanawiają, że środki w zakresie ochrony środowiska nie powinny być wykorzystywane do celów protekcjonistycznych.”;
- 41) art. 50 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Strony postanawiają, że normy pracy nie powinny być wykorzystywane dla celów protekcjonistycznych.”;
- 42) art. 51 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Współpraca ma w szczególności na celu, poprzez krajowe i regionalne strategie rozwoju zdefiniowane w tytule I i zgodnie z artykułem 35, poprawę możliwości instytucjonalnych i technicznych w tej dziedzinie, ustanowienie systemów szybkiego reagowania w zakresie wzajemnego informowania o produktach niebezpiecznych, wymianę informacji i doświadczeń w zakresie ustanawiania i funkcjonowania nadzoru pozarynkowego produktów oraz ich bezpieczeństwa, uzupełnianie informacji przekazywanych konsumentom w sprawie cen, właściwości oferowanych produktów i usług, zachęcanie do powoływania niezależnych stowarzyszeń konsumentckich oraz nawiązywania stosunków między przedstawicielami interesów konsumentów, poprawę zgodności polityk i systemów ochrony konsumentów, informowanie o stosowaniu ustawodawstwa i wspieranie współpracy w prowadzeniu dochodzenia w sprawie szkodliwych lub nieuczciwych praktyk handlowych oraz wprowadzanie zakazów w zakresie wywozu w handlu między Stronami towarami i usługami, których wywóz został zakazany w kraju ich produkcji.”;
- 43) art. 56 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Współpraca finansowa na rzecz rozwoju jest realizowana w oparciu o cele rozwojowe, strategie i priorytety określone przez państwa AKP i zgodnie z nimi, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym oraz między państwami AKP. Pod uwagę należy wziąć specyfikę geograficzną, społeczną i kulturową tych państw, a także ich szczególny potencjał. Regulowana ustalonym na szczeblu międzynarodowym programem na rzecz skuteczności pomocy, współpraca oparta jest na prawie własności, dostosowaniu, koordynacji donatorów i harmonizacji, zarządzaniu zorientowanym na wyniki rozwojowe oraz wzajemnej odpowiedzialności. W szczególności współpraca:
- a) wspiera własność lokalną na wszystkich poziomach procesu rozwoju;
 - b) odzwierciedla partnerstwo oparte na wzajemnych prawach i obowiązkach;
 - c) podkreśla znaczenie przewidywalności i bezpieczeństwa przepływu środków przyznanych na bardzo korzystnych warunkach z zachowaniem ciągłości;
 - d) jest elastyczna i dostosowana do sytuacji panującej w każdym państwie AKP, a także do szczególnego charakteru przedmiotowego projektu lub programu; oraz
 - e) gwarantuje skuteczność, koordynację i spójność.”;
- 44) w art. 58 wprowadza się następujące zmiany:
- a) ust. 1 lit. b) otrzymuje brzmienie:

„b) organy regionalne i międzypaństwowe, do których należy jedno lub więcej państw AKP, w tym Unia Afrykańska lub inne organy z udziałem państw niebędących członkami AKP, i które zostały upoważnione przez te państwa AKP; oraz”;
 - b) w ust. 2 wprowadza się następujące zmiany:
 - (i) lit. d) otrzymuje brzmienie:

„d) pośrednicy finansowi AKP lub Wspólnoty zapewniający, promujący i finansujący inwestycje prywatne lub publiczne w państwach AKP;”;
 - (ii) lit. f) otrzymuje brzmienie:

„f) kraje rozwijające się nienależące do grupy AKP, jeżeli uczestniczą we wspólnych inicjatywach lub organizacjach regionalnych z udziałem państw AKP zgodnie z artykułem 6 załącznika IV do niniejszej Umowy.”;
- 45) w art. 60 wprowadza się następujące zmiany:
- a) lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) łagodzenia ujemnych krótkoterminowych skutków wstrząsów zewnętrznych, w tym braku stabilności w przychodach z wywozu na reformy i politykę społeczno-gospodarczą;”;

b) lit. g) otrzymuje brzmienie:

„g) pomocy humanitarnej i nadzwyczajnej, w tym pomocy udzielanej uchodźcom i wysiedleńcom, interwencji łączących pomoc doraźną i odbudowę z długoterminowym rozwojem w sytuacjach kryzysowych i pokryzysowych oraz przygotowania na wypadek stanów klęski.”;

46) w art. 61 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Bezpośrednia pomoc budżetowa na wspieranie reform makroekonomicznych lub sektorowych zostanie przyznana, jeżeli:

- a) stosuje się jasno zdefiniowane, kładące nacisk na ograniczanie ubóstwa krajowe lub sektorowe strategie rozwoju;
- b) stosuje się jasno zdefiniowaną zorientowaną na stabilizację politykę makroekonomiczną ustanowioną przez samo państwo oraz pozytywnie ocenioną przez jego głównych donatorów, w tym, w razie potrzeby, przez międzynarodowe instytucje finansowe; oraz
- c) zarządzanie finansami publicznymi jest wystarczająco przejrzyste, rzetelne i skuteczne.

Wspólnota dostosowuje się do systemów i procedur właściwych dla każdego państwa AKP, monitoruje wsparcie budżetowe państwa partnerskiego i wspiera wysiłki państw partnerskich dążące do wzmocnienia odpowiedzialności wewnętrznej, nadzoru parlamentarnego, zdolności w zakresie audytu i publicznego dostępu do informacji.”;

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W ramach Umowy Europejski Fundusz Rozwoju, fundusze wyznaczone w wieloletnich ramach finansowych współpracy na podstawie niniejszej Umowy, środki własne Europejskiego Banku Inwestycyjnego (zwanego dalej Bankiem) oraz, tam gdzie sytuacja tego wymaga, właściwe inne środki uzyskane z budżetu Wspólnoty Europejskiej są wykorzystywane na finansowanie projektów, programów i innych rodzajów działań przyczyniających się do osiągnięcia celów niniejszej Umowy.”;

47) art. 66 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W celu złagodzenia obciążenia wynikającego z zadłużenia państw AKP oraz problemów tych państw z bilansem płatniczym, Strony postanawiają wykorzystać środki przewidziane w wieloletnich ramach finansowych współpracy na podstawie niniejszej Umowy na wspieranie inicjatyw w zakresie zwalniania ze spłaty zadłużenia zatwierdzonych na poziomie międzynarodowym, na korzyść państw AKP. Poza tym Wspólnota podejmuje się zbadać, w jaki sposób, w perspektywie długoterminowej, można oddać do dyspozycji inne środki wspólnotowe na celu wspierania inicjatyw zwalniania ze spłaty zadłużenia, uzgadnianych na poziomie międzynarodowym.”;

48) art. 67 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wieloletnie ramy finansowe współpracy w ramach niniejszej Umowy przewidują wsparcie dla reform makroekonomicznych i sektorowych realizowanych przez państwa AKP. W ramach powyższego Strony gwarantują, że dostosowanie ma aktywne znaczenie gospodarcze i jest możliwe w kontekście społecznym i politycznym. Wsparcia należy udzielać w kontekście oceny przyjmowanych lub rozważanych środków reform, przeprowadzanych wspólnie przez Wspólnotę i zainteresowane państwo AKP, zarówno na poziomie makroekonomicznym, jak i sektorowym, oraz umożliwienia ogólnej oceny dążeń związanych z reformą. Na tyle, na ile to możliwe, wspólna ocena dostosowana jest do właściwych dla danego państwa ustaleń, a wsparcie jest monitorowane na podstawie osiągniętych wyników. System wypłat natychmiastowych jest istotnym elementem programów wsparcia.”;

49) tytuł rozdziału 3 tytułu II części 4 otrzymuje brzmienie:

„ROZDZIAŁ 3

Wsparcie w przypadkach wstrząsów zewnętrznych”;

50) art. 68 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 68

1. Strony uznają, że brak stabilności makroekonomicznej wynikający z wstrząsów zewnętrznych może ujemnie wpływać na rozwój państw AKP i zagrozić spełnieniu przez te państwa wymogów związanych z rozwojem. W związku z tym w wieloletnich ramach finansowych współpracy na podstawie niniejszej Umowy ustala się system dodatkowego wsparcia, mający na celu ograniczenie krótkoterminowego ujemnego wpływu wstrząsów zewnętrznych, w tym wpływu na przychody z wywozu.

2. Celem tego wsparcia jest zabezpieczenie reform i polityk społeczno-gospodarczych, które mogłyby ucierpieć wskutek spadku przychodów, oraz zarządzenie krótkoterminowemu ujemnemu wpływowi takich wstrząsów.

3. Przy przydzielaniu środków uwzględnia się skrajną zależność systemów gospodarczych państw AKP od wywozu, w szczególności w rolnictwie i górnictwie. W tym kontekście najmniej rozwinięte, śródlądowe i wyspiarskie państwa AKP oraz państwa AKP, które znajdują się w sytuacji pokonfliktowej lub po klęsce żywiołowej, są traktowane w sposób bardziej przywilejowany.

4. Środki dodatkowe są przydzielane zgodnie ze szczególnymi warunkami określonymi w mechanizmie wsparcia, o którym mowa w załączniku II »Zasady i warunki finansowania«.

5. Wspólnota wspiera również systemy ubezpieczeń handlowych opracowane dla państw AKP pragnących zabezpieczyć się przed krótkoterminowym wpływem wstrząsów zewnętrznych.”;

51) tytuł rozdziału 6 tytułu II części 4 otrzymuje brzmienie:

„ROZDZIAŁ 6

Pomoc humanitarna, nadzwyczajna i pokryzysowa”;

52) art. 72 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 72

Zasada ogólna

1. Pomocy humanitarnej, nadzwyczajnej i pokryzysowej udziela się w związku z sytuacjami kryzysowymi. Pomoc humanitarna i nadzwyczajna mają na celu ratowanie i ochronę życia oraz zapobieganie cierpieniu ludzkiemu i łagodzenie go zawsze, kiedy zachodzi taka potrzeba. Pomocy pokryzysowej udziela się w celu odbudowy i powiązania pomocy doraźnej z programami rozwojowymi o dłuższej perspektywie.

2. Sytuacje kryzysowe, w tym długoterminowa strukturalna niestabilność lub niepewność, to sytuacje stanowiące zagrożenie dla prawa i porządku publicznego lub bezpieczeństwa osób, zagrażające wybuchem konfliktu zbrojnego lub destabilizacją. Sytuacje kryzysowe mogą również wynikać z klęsk żywiołowych, kryzysów spowodowanych działalnością człowieka, takich jak wojny i inne konflikty, lub okoliczności szczególnych o porównywalnych skutkach, takich jak zmiany klimatu, degradacja środowiska, dostęp do energii i zasobów naturalnych lub skrajne ubóstwo.

3. Pomoc humanitarna, nadzwyczajna i pokryzysowa, jest świadczona tak długo, jak długo konieczne jest zaspokajanie potrzeb ofiar w wyniku takich sytuacji, a zatem łączy pomoc doraźną, odbudowę i rozwój.

4. Pomoc humanitarna jest udzielana wyłącznie zgodnie z potrzebami i interesami ofiar sytuacji kryzysowych oraz stosownie do zasad międzynarodowego prawa humanitarnego i z poszanowaniem godności ludzkiej oraz zasad neutralności, bezstronności i niezależności. W szczególności zabroniona jest dyskryminacja ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, wyznanie, płeć, wiek, przynależność państwową lub przynależność polityczną ofiar; zapewnia się swobodny dostęp do ofiar oraz ich ochronę, a także bezpieczeństwo personelu i używanego do celów pomocy wyposażenia.

5. Pomoc humanitarna, nadzwyczajna i pokryzysowa, finansowana jest w oparciu o wieloletnie ramy finansowe współpracy na podstawie niniejszej Umowy, jeśli nie może być sfinansowana z budżetu Unii. Pomoc humanitarna, nadzwyczajną i pokryzysową, świadczy się w sposób uzupełniający wysiłki państw członkowskich i zgodnie z najlepszymi praktykami w dziedzinie skuteczności pomocy.”;

53) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 72a

Cel

1. Pomoc humanitarna i nadzwyczajna ma na celu:
 - a) ochronę życia ludzkiego w sytuacji kryzysu oraz bezpośrednich sytuacjach pokryzysowych;
 - b) przyczynianie się do finansowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz do bezpośredniego dostępu do niej beneficjentów końcowych za pomocą wszelkich dostępnych środków logistycznych;
 - c) przeprowadzenie krótkoterminowej naprawy oraz odbudowy umożliwiającej ofiarom korzystanie z minimalnej integracji społeczno-gospodarczej oraz jak najszybsze stworzenie warunków wznowienia rozwoju w oparciu o cele długoterminowe ustalone przez zainteresowane państwa i regiony AKP;
 - d) rozpoznanie potrzeb wynikających z przesiedlenia osób (uchodźców, osób przesiedlonych oraz reemigrantów) wskutek klęsk żywiołowych lub wywołanych działalnością człowieka, tak aby zaspokoić wszelkie potrzeby uchodźców i wysiedleńców (w zależności od sytuacji) na tyle, na ile jest to konieczne, a także ułatwić ich dobrowolną repatriację i reintegrację w ich kraju pochodzenia; oraz
 - e) udzielenie państwu lub regionowi AKP pomocy w tworzeniu krótkoterminowych mechanizmów zapobiegania i przygotowania się do klęsk, w tym systemów przewidywania i wczesnego ostrzegania, w celu ograniczenia konsekwencji klęsk.
2. Pomocy można udzielić państwom lub regionom AKP przyjmującym uchodźców lub reemigrantów w celu zaspokojenia ich potrzeb doraźnych, nieobjętych pomocą nadzwyczajną.
3. Działania następujące po etapie pomocy nadzwyczajnej mają na celu odbudowę materialną i społeczną związaną ze skutkami odnośnego kryzysu i można je podejmować w celu powiązania pomocy doraźnej i odbudowy z właściwymi programami rozwojowymi o dłuższej perspektywie, finansowanymi z krajowych lub regionalnych programów orientacyjnych bądź wewnętrznego programu AKP. Działania takie muszą być konieczne dla przejścia z etapu sytuacji nadzwyczajnej do etapu rozwoju, wspierać społeczno-gospodarczą reintegrację ludności dotkniętej klęskami, likwidować przyczyny kryzysu w możliwie największym stopniu oraz wzmocnić instytucje i własność podmiotów lokalnych i krajowych w stosunku do ich roli w formułowaniu polityki stałego rozwoju danego państwa AKP.

4. Tam gdzie jest to stosowne, krótkoterminowe mechanizmy zapobiegania i przygotowania się do klęsk, o których mowa w ustępie 1 litera e), koordynuje się z innymi stosowanymi mechanizmami zapobiegania i przygotowania się do klęsk.

Rozwój i wzmocnienie krajowych, regionalnych i obejmujących ogół państw AKP mechanizmów ograniczania zagrożeń związanych z klęskami żywiołowymi i zarządzania ułatwia państwom AKP wypracowanie odporności na skutki takich klęsk. Wszelkie powiązane działania mogą być prowadzone we współpracy z organizacjami i programami regionalnymi i międzynarodowymi o udokumentowanym doświadczeniu w ograniczaniu zagrożeń związanych z klęskami.”;

54) art. 73 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 73

Realizacja

1. Działania w zakresie pomocy są podejmowane albo na wniosek państwa lub regionu AKP dotkniętego sytuacją kryzysową, albo z inicjatywy Komisji, albo za radą organizacji międzynarodowych bądź lokalnych lub międzynarodowych organizacji niepaństwowych.

2. Wspólnota podejmuje właściwe kroki ułatwiające podjęcie natychmiastowych działań niezbędnych do zaspokojenia potrzeb doraźnych, w przypadku których niezbędne jest udzielenie pomocy. Pomoc jest administrowana i realizowana na mocy elastycznych i skutecznych procedur umożliwiających podjęcie natychmiastowych działań.

3. Ze względu na rozwojowy charakter pomocy udzielanej zgodnie z niniejszym rozdziałem, na wniosek zainteresowanego państwa lub regionu i w wyjątkowych przypadkach, z pomocy można korzystać równocześnie z programem orientacyjnym.”;

55) art. 76 ust. 1 lit. d) otrzymuje brzmienie:

„d) pożyczki ze środków własnych Banku i z instrumentu inwestycyjnego, których zasady i warunki przedstawiono w załączniku II do niniejszej Umowy. Takie pożyczki można również wykorzystywać do finansowania publicznych inwestycji w podstawową infrastrukturę.”;

56) art. 95 ust. 3 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„3. Nie później niż 12 miesięcy przed zakończeniem każdego z okresów pięcioletnich Wspólnota i państwa członkowskie, z jednej strony, oraz państwa AKP, z drugiej strony, informują drugą Stronę o każdym przeglądzie postanowień, którego pragną dokonać w celu wprowadzenia zmian do Umowy. Niezależnie od tego terminu, jeśli jedna ze Stron wnioskuje o przegląd jakiegokolwiek postanowienia Umowy, druga Strona ma dwa miesiące, w ciągu których może złożyć wniosek o rozszerzenie przeglądu na inne postanowienia dotyczące zagadnień objętych pierwotnym wnioskiem.”;

57) art. 100 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Niniejsza Umowa, sporządzona w dwóch egzemplarzach w języku angielskim, bułgarskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim i włoskim, przy czym wszystkie teksty są równie autentyczne, zostaje złożona w archiwach Sekretariatu Generalnego Rady Unii Europejskiej oraz w sekretariacie państw AKP, które przekazują jej uwierzytelniony odpis rządowi każdego z Państw Sygnatariuszy.”;

C. ZAŁĄCZNIKI

1) w załączniku II zmienionym decyzją Rady Ministrów AKP-WE 1/2009 z dnia 29 maja 2009 r. ⁽¹⁾ wprowadza się następujące zmiany:

a) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 1

1. W niniejszym rozdziale określa się zasady i warunki finansowania operacji w ramach instrumentu inwestycyjnego (instrumentu), pożyczek ze środków własnych Europejskiego Banku Inwestycyjnego (Banku) oraz działań specjalnych. Środki te mogą być skierowane do uprawnionych przedsiębiorstw bezpośrednio lub pośrednio przez uprawnione fundusze inwestycyjne i/lub pośredników finansowych.

2. Fundusze na dopłaty do oprocentowania, przewidziane w niniejszym załączniku, udostępnia się z przydziału na dopłaty do oprocentowania, o którym mowa w załączniku Ib ustęp 2 litera c) do niniejszej Umowy.

3. Dopłaty do oprocentowania mogą być kapitalizowane lub wykorzystywane w formie dotacji. Kwota dopłaty do oprocentowania, wyliczona w oparciu o jej wartość z chwilą wypłaty pożyczki, jest pokrywana z przydziału na dopłaty do oprocentowania, o którym mowa w załączniku Ib ustęp 2 litera c), i wypłacana bezpośrednio Bankowi. Do 10 % tego przydziału na dopłaty do oprocentowania może zostać wykorzystane w celu wsparcia pomocy technicznej związanej z projektami w państwach AKP.

4. Niniejsze zasady i warunki pozostają bez uszczerbku dla zasad i warunków, jakie mogą zostać nałożone na państwa AKP objęte restrykcyjnymi warunkami udzielenia pożyczek zgodnie z inicjatywą redukcji zadłużenia głęboko zadłużonych krajów ubogich (»HIPC«) lub w ramach innych programów dotyczących zdolności obsługi zadłużenia, ustalonych na szczeblu międzynarodowym. W związku z tym, jeśli takie ramy wymagają obniżenia stopy oprocentowania pożyczki o więcej niż 3 %, co dopuszczają artykuły 2 i 4 niniejszego rozdziału, Bank dąży do obniżenia średniego

⁽¹⁾ Dz.U. UE L 168 z 30.6.2009, s. 48.

kosztu finansowania poprzez odpowiednie współfinansowanie z innymi donatorami. Jeżeli zostanie to uznane za niemożliwe, stopa oprocentowania pożyczki udzielonej przez Bank może zostać zredukowana o taką kwotę, jaka jest niezbędna do zachowania zgodności z poziomem wynikającym z inicjatywy HIPC lub z ewentualnych programów dotyczących zdolności obsługi zadłużenia, ustalonych na szczeblu międzynarodowym.”;

b) art. 2 ust. 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„7. Pożyczki zwykłe w krajach nieobjętych restrykcyjnymi warunkami udzielania pożyczek zgodnie z inicjatywą HIPC lub w ramach innych programów dotyczących zdolności obsługi, ustalonych na szczeblu międzynarodowym, mogą być udzielane na uprzywilejowanych zasadach i warunkach w następujących przypadkach:

- a) przy projektach infrastrukturalnych niezbędnych dla rozwoju sektora prywatnego w najmniej rozwiniętych krajach, w krajach znajdujących się w sytuacji pokonfliktowej i w krajach doświadczonych klęską żywiołową. W takich przypadkach stopa oprocentowania pożyczki jest obniżana maksymalnie o 3 %;
- b) przy projektach obejmujących działania restrukturyzacyjne realizowane w ramach prywatyzacji lub projektach przynoszących konkretne i łatwo dostrzegalne korzyści społeczne lub środowiskowe. W takich przypadkach można udzielać pożyczek z dopłatą do oprocentowania, której kwota i forma zostaną ustalone w zależności do szczególnego charakteru projektu. Jednakże dopłata do oprocentowania nie jest wyższa niż 3 %.

Ostateczna stopa oprocentowania pożyczek objętych postanowieniami litery a) lub b) nie może być jednak w żadnym przypadku niższa niż 50 % stopy referencyjnej.

8. Fundusze przewidywane na cele koncesyjne zostaną udostępnione z przydziału na dopłaty do oprocentowania, o którym mowa w załączniku 1b ustęp 2 litery c) do niniejszej Umowy.”;

c) art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pożyczki ze środków własnych Banku są przyznawane zgodnie z następującymi zasadami i warunkami:

- a) referencyjna stopa procentowa jest stopą stosowaną przez Bank w dniu podpisania umowy lub w dniu wypłaty w odniesieniu do pożyczki o identycznych warunkach w odniesieniu do waluty i okresu spłaty;
- b) jednakże w krajach nieobjętych restrykcyjnymi warunkami udzielania pożyczek zgodnie z inicjatywą HIPC lub w ramach innych programów dotyczących zdolności obsługi zadłużenia, ustalonych na szczeblu międzynarodowym:
 - (i) co do zasady, projekty sektora publicznego są uprawnione do dopłaty do oprocentowania w wysokości do 3 %;

- (ii) projekty sektora prywatnego objęte kategoriami wymienionymi w artykule 2 ustęp 7 litera b) są uprawnione do dopłat do oprocentowania na zasadach określonych we wspomnianym przepisie.

W żadnym takim przypadku ostateczna stopa procentowa nie jest niższa niż 50 % stopy referencyjnej;

- c) okres spłaty pożyczek udzielonych przez Bank z jego środków własnych jest określany w oparciu o charakter ekonomiczny i finansowy projektu. Pożyczki obejmują w trybie normalnym okres karencji ustalony przez odniesienie do okresu przygotowywania projektu.”;

2) w załączniku III wprowadza się następujące zmiany:

a) art. 1 lit. a) i b) otrzymują brzmienie:

„a) w umacnianiu i podnoszeniu roli Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości (CDE), tak aby zapewnić sektorowi prywatnemu AKP wsparcie niezbędne w zakresie wspierania działań na rzecz rozwoju sektora prywatnego w krajach i regionach AKP; oraz

b) w umacnianiu i rozbudowywaniu roli Centrum Technicznego ds. Współpracy w dziedzinie Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (CTA) w zakresie rozwijania możliwości instytucjonalnych, w szczególności zarządzania informacjami, w celu poprawienia dostępu do technologii zwiększania wydajności produkcji rolnej, komercjalizacji, bezpieczeństwa żywnościowego i rozwoju obszarów wiejskich.”;

b) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 2

CDE

1. CDE promuje środowisko biznesowe sprzyjające rozwojowi sektora prywatnego oraz wspiera realizację strategii rozwoju sektora prywatnego w państwach AKP, świadcząc usługi pozafinansowe, w tym usługi konsultingowe, firmom i przedsiębiorstwom z AKP i wspierając wspólne inicjatywy podejmowane przez podmioty gospodarcze ze Wspólnoty i z państw AKP. W związku z tym należy odpowiednio uwzględnić potrzeby wynikające z wykonania umów o partnerstwie gospodarczym.

2. CDE ma na celu udzielanie prywatnym przedsiębiorstwom AKP pomocy w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności we wszystkich sektorach gospodarki. W szczególności CDE:

- a) ułatwia i wspiera współpracę oraz partnerstwo między przedsiębiorstwami AKP i UE;

- b) pomaga w rozwoju usług wspierania przedsiębiorczości przez wspieranie tworzenia możliwości w sektorze przedsiębiorstw prywatnych lub wspieranie dostawców usług w zakresie wsparcia technicznego, zawodowego, handlowego i szkoleniowego oraz zarządzania;
- c) udziela pomocy w zakresie działań promowania inwestycji, takich jak powoływanie instytucji promujących inwestycje, organizowanie konferencji inwestycyjnych, programy szkoleniowe, warsztaty strategiczne i przygotowywanie misji promowania inwestycji;
- d) wspiera inicjatywy przyczyniające się do promowania innowacji i transferu technologii oraz wiedzy fachowej, a także najlepszych praktyk we wszystkich aspektach zarządzania przedsiębiorstwem;
- e) informuje sektor prywatny AKP o postanowieniach niniejszej Umowy; oraz
- f) dostarcza europejskim przedsiębiorstwom i organizacjom sektora prywatnego informacje na temat możliwości w zakresie przedsiębiorczości i różnic w krajach AKP.
3. CDE przyczynia się również do poprawy otoczenia biznesowego na poziomie krajowym i regionalnym, pomagając przedsiębiorstwom w czerpaniu korzyści z postępów procesów integracji regionalnej i otwarcia handlu. Działania w tym zakresie obejmują:
- a) pomaganie przedsiębiorstwom w spełnianiu istniejących i nowych norm jakości wprowadzanych w związku z postępowaniem integracji regionalnej i wykonaniem umów o partnerstwie gospodarczym;
- b) rozpowszechnianie w lokalnym sektorze prywatnym AKP informacji na temat jakości produktu i norm wymaganych na rynkach zewnętrznych;
- c) propagowanie reform regionalnego i krajowego otoczenia biznesowego, w tym poprzez ułatwienie dialogu między sektorem prywatnym i instytucjami publicznymi; oraz
- d) wzmacnianie roli oraz funkcji krajowych i/lub regionalnych pośredników.
4. W odniesieniu do wszelkich inicjatyw rozwoju sektora prywatnego, podejmowanych przez podmioty prywatne lub państwowe działania, CDE opierają się na idei koordynacji, komplementarności i wartości dodanej. W szczególności jego działania są zgodne z krajowymi i regionalnymi strategiami rozwoju, zdefiniowanymi w części 3 niniejszej Umowy. W realizowaniu swoich zadań CDE kieruje się zasadą selektywności i zapewnia stabilność finansową. Gwarantuje właściwy podział zadań między centralą i biurami regionalnymi.
5. Prowadzone są okresowe oceny działań prowadzonych przez CDE.
6. Organem nadzorczym Centrum jest Komitet Ambasadorów. Po podpisaniu niniejszej Umowy Komitet Ambasadorów:
- a) określa statut Centrum;
- b) wyznacza członków zarządu;
- c) na wniosek zarządu wyznacza kierownictwo Centrum; oraz
- d) monitoruje ogólną strategię Centrum i nadzoruje pracę zarządu.
7. Zarząd, zgodnie ze statutem Centrum:
- a) określa regulaminy finansowe i pracownicze oraz zasady funkcjonowania;
- b) nadzoruje pracę Centrum;
- c) przyjmuje jego program i budżet;
- d) przedkłada organowi nadzorczemu okresowe sprawozdania i oceny; oraz
- e) wykonuje wszelkie inne zadania wyznaczone mu statutem Centrum.
8. Budżet Centrum jest finansowany zgodnie z zasadami ustalonymi w niniejszej Umowie w odniesieniu do współpracy finansowej na rzecz rozwoju.”;
- c) art. 3 otrzymuje brzmienie:
- „Artykuł 3
- CTA
1. Misją CTA jest umacnianie polityki, a także rozwój możliwości instytucjonalnych organizacji AKP, zajmujących się rozwojem rolnictwa i obszarów wiejskich w zakresie zarządzania informacjami i komunikacją. CTA pomaga takim organizacjom w opracowywaniu i realizowaniu polityk i programów zmierzających do ograniczenia ubóstwa, wspierania trwałego bezpieczeństwa żywnościowego, ochrony zasobów naturalnych i w ten sposób w przyczynianiu się do wzrostu autonomii AKP w rozwoju rolnictwa i terenów wiejskich.
2. CTA:
- a) rozwija i świadczy usługi informacyjne oraz zapewnia lepszy dostęp do badań, szkoleń i innowacji w zakresie rozwoju i rozpowszechniania w dziedzinie rolnictwa i obszarów wiejskich, w celu wspierania rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich; oraz

- b) rozwija i wzmacnia możliwości AKP w celu:
- (i) poprawy opracowywania polityk i strategii rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich na poziomie krajowym i regionalnym oraz zarządzania nimi, w tym poprawy możliwości gromadzenia danych oraz badań, analizowania i opracowywania polityk;
 - (ii) poprawy zarządzania informacjami i komunikacją, w szczególności w ramach krajowej strategii rolnej;
 - (iii) wspierania skutecznego, międzyinstytucjonalnego zarządzania informacjami i komunikacją w celu monitorowania wyników, a także tworzenia konsorcjów z partnerami regionalnymi i międzynarodowymi;
 - (iv) wspierania zdecentralizowanego zarządzania informacjami i komunikacją na poziomie lokalnym i krajowym;
 - (v) wzmocnienia inicjatyw za pomocą współpracy regionalnej; oraz
 - (vi) rozwijania podejścia do oceny wpływu polityki na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.

3. Centrum wspiera inicjatywy oraz sieci regionalne i współuczestniczy stopniowo w programach rozwoju możliwości z właściwymi organizacjami AKP. W związku z tym Centrum wspiera zdecentralizowane, regionalne sieci informacyjne. Sieci takie są tworzone efektywnie i stopniowo.

4. Prowadzone są okresowe oceny działań prowadzonych przez CTA.

5. Organem nadzorczym Centrum jest Komitet Ambasadorów. Po podpisaniu niniejszej Umowy Komitet Ambasadorów:

- a) ustanawia statut Centrum;
- b) wyznacza członków zarządu;
- c) na wniosek zarządu wyznacza kierownictwo Centrum; oraz
- d) monitoruje ogólną strategię Centrum i nadzoruje pracę zarządu.

6. Zarząd, zgodnie ze statutem Centrum:

- a) ustanawia regulaminy finansowe i pracownicze oraz zasady funkcjonowania;

- b) nadzoruje pracę Centrum;
- c) przyjmuje jego program i budżet;
- d) przedkłada organowi nadzorczemu okresowe sprawozdania i oceny; oraz
- e) wykonuje wszelkie inne zadania wyznaczone mu statutem Centrum.

7. Budżet Centrum jest finansowany zgodnie z zasadami ustalonymi w niniejszej Umowie w odniesieniu do współpracy finansowej na rzecz rozwoju.”;

3) w załączniku IV zmienionym decyzją Rady Ministrów AKP-WE nr 3/2008 z dnia 15 grudnia 2008 r. ⁽¹⁾ wprowadza się następujące zmiany:

- a) art. 1, 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 1

Operacje finansowane z dotacji w ramach niniejszej Umowy są programowane na początku okresu objętego wieloletnimi ramami finansowymi współpracy.

Programowanie jest oparte na zasadach własności, dostosowania, koordynacji donatorów i harmonizacji, zarządzania zorientowanego na wyniki rozwojowe oraz wzajemnej odpowiedzialności.

Do tego celu programowanie oznacza:

- a) przygotowanie i opracowanie krajowych, regionalnych lub wewnętrznych dokumentów strategicznych AKP na podstawie ich własnych średnioterminowych celów i strategii rozwoju, z uwzględnieniem zasad wspólnego programowania i podziału pracy między donatorów, która będzie, w maksymalnym możliwym zakresie, procesem kierowanym przez kraj lub region partnerski;
- b) jasne wskazanie przez Wspólnotę orientacyjnego, programowalnego przydziału finansowego, z którego współpraca krajowa, regionalna lub wewnątrz AKP może korzystać w okresie objętym wieloletnimi finansowymi ramami współpracy na podstawie niniejszej Umowy, a także inne istotne informacje, z uwzględnieniem ewentualnej rezerwy na nieprzewidziane potrzeby;
- c) przygotowanie i przyjęcie orientacyjnego programu realizacji strategii, uwzględniającego zobowiązania pozostałych donatorów, w szczególności państw członkowskich UE; oraz

⁽¹⁾ Dz.U. UE L z 352 z 31.12.2008, s. 59.

- d) proces oceny strategii, obejmujący program orientacyjny i kwotę przydzielonych środków.

Artykuł 2

Krajowy dokument strategiczny

Zainteresowane państwo AKP oraz UE przygotowują krajowy dokument strategiczny (KDS). Przygotowują go z uwzględnieniem przeprowadzonych uprzednio konsultacji z szerokim wachlarzem podmiotów, w tym z podmiotami o charakterze niepaństwowym, władzami lokalnymi oraz, gdy sytuacja tego wymaga, parlamentami AKP, a także na podstawie zdobytych doświadczeń i najlepszych praktyk. Każdy KDS jest dostosowany do potrzeb i szczególnej sytuacji każdego państwa AKP. KDS jest instrumentem nadania priorytetu działaniom i budowania lokalnej własności programów współpracy. Odnotowywane są wszelkie rozbieżności między analizą własną kraju a analizą przeprowadzoną przez Wspólnotę. KDS obejmuje następujące elementy:

- a) analizę kontekstu politycznego, gospodarczego, społecznego i środowiskowego kraju, trudności, możliwości i szanse, w tym ocenę podstawowych potrzeb, takich jak dochód na mieszkańca, liczba ludności i wskaźniki socjalne oraz słabe punkty;
- b) szczegółowy projekt średnioterminowej strategii rozwoju kraju, jasno zdefiniowane priorytety i przewidywane wymagania finansowe;
- c) zarys właściwych planów i działań innych donatorów przebywających w danym kraju, w szczególności pochodzących z państw członkowskich UE, w zakresie ich możliwości jako donatorów dwustronnych;
- d) strategię reakcji na potrzeby, szczegółowo określającą szczególny wkład jaki może wnieść UE. W możliwym zakresie strategię tę umożliwiają uzupełnianie działań finansowanych przez państwo AKP oraz przez innych donatorów przebywających w tym kraju; oraz
- e) wskazanie najbardziej właściwych mechanizmów wsparcia i wdrożenia stosowanych przy realizacji powyższych strategii.

Artykuł 3

Przydział środków

1. Orientacyjny przydział środków dla krajów AKP opiera się na znormalizowanych, obiektywnych i przejrzystych kryteriach potrzeb i wyników. W tym kontekście:

- a) potrzeby są oceniane w oparciu o kryteria dotyczące dochodu na mieszkańca, liczby ludności, wskaźników socjalnych oraz poziomu zadłużenia

i narażenia na wstrząsy zewnętrzne. Najmniej rozwiniętym państwom AKP przyznaje się szczególne traktowanie, w należyтым stopniu uwzględnia się szczególnie trudną sytuację państw śródlądowych i wyspiarskich. Ponadto uwzględnia się trudności państw znajdujących się w sytuacjach pokonfliktowych i sytuacjach klęsk żywiołowych; oraz

- b) wyniki są oceniane w oparciu o kryteria dotyczące sposobu rządzenia, postępu w realizacji reform instytucjonalnych, wyników działań państwa w zakresie wykorzystywania środków, skutecznej realizacji bieżących działań, łagodzenia i ograniczania ubóstwa, postępu na drodze do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju, środków stałego rozwoju oraz wyników polityki makroekonomicznej i sektorowej.

2. Przydzielane środki obejmują:

- a) programowalny przydział na pokrycie wsparcia makroekonomicznego, polityk sektorowych, programów i projektów wsparcia w głównych i pobocznych obszarach pomocy wspólnotowej. Programowalny przydział ułatwia długoterminowe programowanie pomocy Wspólnoty dla zainteresowanego państwa. Wraz z innymi ewentualnymi środkami wspólnotowymi, te przydziały stanowią podstawę przygotowania programu orientacyjnego dla zainteresowanego państwa;
- b) przydział na pokrycie nieprzewidzianych potrzeb, takich jak zdefiniowane w artykułach 66, 68, 72, 72a i 73 niniejszej Umowy, dostępny pod warunkami określonymi w tych artykułach, jeśli takie wsparcie nie może być sfinansowane z budżetu Unii.

3. W odniesieniu do państw, które w związku z okolicznościami wyjątkowymi nie mogą przystąpić do zwykłych programowalnych środków, ustalone zostaną odrębne postanowienia w oparciu o rezerwę na nieprzewidziane potrzeby.

4. Bez uszczerbku dla przepisów artykułu 5 ustęp 7 niniejszego załącznika dotyczących ocen, Wspólnota może zwiększyć programowalny przydział dla danego państwa lub jego przydział na nieprzewidziane potrzeby, przy uwzględnieniu nowych potrzeb lub wyjątkowych wyników:

- a) nowe potrzeby mogą wynikać z okoliczności wyjątkowych, takich jak sytuacje kryzysowe lub pokryzysowe, bądź z nieprzewidzianych potrzeb, o których mowa w ustępie 2 litera b);

b) wyjątkowe wyniki oznaczają sytuację, w której, poza ocenami w połowie okresu i ocenami końcowymi, programowalny przydział danego państwa został całkowicie rozdysponowany i dodatkowe finansowanie z krajowego programu orientacyjnego może zostać wykorzystane w kontekście skutecznej polityki ograniczania ubóstwa i należytego zarządzania finansami.”;

b) art. 4 ust. 1–4 otrzymują brzmienie:

„1. Po otrzymaniu informacji określonych powyżej każde państwo AKP sporządza i przedkłada Wspólnocie wstępny program orientacyjny opracowany w oparciu o cele i priorytety rozwoju tego państwa wyrażone w KDS oraz zgodny z nimi. Wstępny projekt orientacyjny obejmuje:

- a) ogólne wsparcie budżetowe i/lub ograniczoną liczbę głównych sektorów bądź dziedzin, na których powinno koncentrować się wsparcie;
- b) najważniejsze środki i działania służące osiągnięciu celów w głównym sektorze lub sektorach bądź dziedzinie lub dziedzinach;
- c) środki ewentualnie zarezerwowane na ograniczoną liczbę programów i projektów poza głównym sektorem lub sektorami bądź obszarem lub obszarami i/lub szczegółowe projekty takich działań, a także wskazanie środków przeznaczonych na każdy z tych elementów;
- d) wskazanie rodzaju uczestników o charakterze niepaństwowym uprawnionych do finansowania zgodnie z kryteriami ustalonymi przez Radę Ministrów, środków przydzielonych uczestnikom o charakterze niepaństwowym i rodzaju wspieranej działalności, która powinna mieć charakter niezarobkowy;
- e) propozycje ewentualnego udziału w programach i projektach regionalnych; oraz
- f) ewentualną rezerwę na ubezpieczenie od wszelkich możliwych rozszczeń i pokrycie wzrostu kosztów oraz nadzwyczajnych wydatków.

2. W stosownym przypadkach wstępny program orientacyjny obejmuje środki zarezerwowane na zwiększenie możliwości kadrowych, materialnych i instytucjonalnych AKP związanych z przygotowaniem i realizacją krajowych i regionalnych programów orientacyjnych, ewentualnym udziałem w programach i projektach finansowanych z regionalnych programów orientacyjnych oraz z poprawą zarządzania cyklem projektów dotyczących inwestycji publicznych państw AKP.

3. Wstępny program orientacyjny stanowi przedmiot wymiany poglądów między zainteresowanym państwem AKP a Wspólnotą. Program orientacyjny jest przyjmowany na mocy wspólnego porozumienia między Komisją działającą w imieniu Wspólnoty

a zainteresowanym państwem AKP. Z chwilą przyjęcia jest wiążący zarówno dla Wspólnoty, jak i tego państwa. Program orientacyjny jest załączony do KDS i obejmuje ponadto:

- a) wskazanie szczególnych i jasno określonych działań, w szczególności tych, które mogą zostać zrealizowane przed kolejną oceną;
- b) orientacyjny harmonogram realizacji i oceny programu orientacyjnego, w tym zobowiązań i wypłaty środków;
- c) zorientowane na wyniki kryteria oceny.

4. Wspólnota i zainteresowane państwo AKP przyjmują wszelkie środki niezbędne do zapewnienia, że proces programowania zostanie zakończony w możliwie najkrótszym terminie, a w każdym razie z wyjątkiem okoliczności wyjątkowych w terminie dwunastu miesięcy od przyjęcia wieloletnich ram finansowych współpracy. W tym kontekście przygotowanie KDS i programu orientacyjnego musi stanowić część ciągłego procesu prowadzącego do przyjęcia jednolitego dokumentu.”;

c) w art. 5 wprowadza się następujące zmiany:

(i) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W okolicznościach wyjątkowych, o których mowa w artykule 3 ustęp 4, w celu uwzględnienia nowych potrzeb lub wyjątkowych wyników na żądanie każdej ze stron może zostać przeprowadzona ocena *ad hoc*.”;

(ii) w ust. 4 wyrażenie wprowadzające otrzymuje brzmienie:

„4. Roczna ocena bieżąca, ocena w połowie okresu i ocena końcowa programu orientacyjnego obejmują wspólne opiniowanie realizacji programu i uwzględniają wyniki istotnych działań monitorowania i ewaluacji. Takie oceny są przeprowadzane na poziomie lokalnym i finalizowane między krajowym urzędnikiem zatwierdzającym i Komisją, w porozumieniu z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym podmiotami o charakterze niepaństwowym, władzami lokalnymi oraz, jeśli stosowne, parlamentami AKP. W szczególności dotyczy ona opiniowania.”;

(iii) ust. 5, 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„5. Komisja raz do roku przedkłada syntetyczne sprawozdanie dotyczące wniosków z bieżącej oceny rocznej Komitetowi ds. Współpracy Finansowej na Rzecz Rozwoju. Komitet bada sprawozdanie zgodnie z zakresem odpowiedzialności i uprawnień przyznanych mu na mocy niniejszej Umowy.”;

6. W świetle rocznych ocen bieżących krajowy urzędnik zatwierdzający i Komisja mogą dokonać oceny i dostosować KDS w trakcie ocen w połowie okresu i ocen końcowych:

- a) w przypadku gdy oceny bieżące ujawniły szczególne problemy; i/lub
- b) w świetle zmiany okoliczności w państwie AKP.

Decyzja o zmianie w KDS może także zostać podjęta w wyniku procesu oceny *ad hoc*, przewidzianego w ustępie 2.

Ocena końcowa może obejmować również dostosowanie do nowych wieloletnich ram finansowych współpracy, zarówno w zakresie przydziału środków, jak i przygotowania kolejnego programu.

7. Po zakończeniu ocen w połowie okresu i ocen końcowych Komisja w imieniu Wspólnoty może zdecydować o zwiększeniu lub zmniejszeniu przydziału środków dla kraju w świetle bieżących potrzeb i wyników danego państwa AKP.

Po zakończeniu oceny *ad hoc*, przewidzianej w ustępie 2, Komisja w imieniu Wspólnoty może również zwiększyć przydział środków w świetle nowych potrzeb lub wyjątkowych wyników zainteresowanego państwa AKP, zgodnie z artykułem 3 ustęp 4.”;

d) w art. 6 wprowadza się następujące zmiany:

(i) tytuł otrzymuje brzmienie:

„Zakres”.

(ii) dodaje się ustępy w brzmieniu:

„3. Wnioski o finansowanie programów regionalnych są przedkładane przez:

- a) należycie upoważniony organ bądź organizację regionalną; lub
- b) należycie upoważniony organ lub organizację lokalną bądź państwo AKP leżące w danym regionie na etapie programowania, pod warunkiem że działanie zostało przewidziane w regionalnym programie orientacyjnym (RPO).

4. Udział nienależących do AKP krajów rozwijających się w programach regionalnych przewiduje się jedynie w takim stopniu, w jakim:

- a) środek ciężkości projektów i programów finansowanych w wieloletnich finansowych ramach współpracy pozostaje w kraju AKP;

b) w ramach instrumentów finansowych Wspólnoty istnieją równoważne przepisy; oraz

c) przestrzegana jest zasada proporcjonalności.”;

e) art. 7, 8 i 9 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 7

Programy regionalne

Zainteresowane państwa AKP podejmują decyzje w sprawie określenia obszarów geograficznych. Programy integracji regionalnej powinny odpowiadać, w możliwie najszerszym zakresie, programom istniejących organizacji regionalnych. Z zasady w przypadku pokrywania się członkostwa w kilku odpowiednich organizacjach regionalnych program integracji regionalnej powinien dotyczyć wspólnego członkostwa w tych organizacjach.

Artykuł 8

Programowanie na poziomie regionalnym

1. Programowanie ma miejsce na poziomie każdego regionu. Programowanie jest wynikiem wymiany poglądów między Komisją a upoważnionymi, zainteresowanymi organizacjami regionalnymi, a przy braku takiego upoważnienia, między krajowymi urzędnikami zatwierdzającymi z krajów tego obszaru. Tam gdzie to stosowne, programowanie może obejmować konsultacje z podmiotami o charakterze niepaństwowym reprezentowanymi na poziomie regionalnym i, gdy sytuacja tego wymaga, z parlamentami regionalnymi.

2. Regionalny dokument strategiczny (RDS) jest przygotowywany przez Komisję i należycie uprawnioną(-e) organizację(-e) regionalną(-e) we współpracy z państwami AKP zainteresowanego regionu, zgodnie z zasadą pomocniczości i komplementarności oraz z uwzględnieniem programowania KDS.

3. RDS jest instrumentem mającym na celu nadawanie priorytetu działaniom oraz budowanie lokalnej własności do wspieranych programów. RDS obejmuje następujące elementy:

- a) analizę politycznego, gospodarczego, społecznego i środowiskowego kontekstu regionu;
- b) ocenę procesu i perspektyw regionalnej integracji gospodarczej oraz integracji z gospodarką światową;
- c) zarys zrealizowanych strategii i priorytetów regionalnych i przewidywanych wymogów finansowych;
- d) zarys właściwych działań innych, zewnętrznych partnerów współpracy regionalnej;

- e) zarys szczególnego wkładu UE w osiąganie celów integracji regionalnej, uzupełniającego, w miarę możliwości, działania finansowane przez same państwa AKP oraz przez innych partnerów zewnętrznych, w szczególności państwa członkowskie UE; oraz
- f) wskazanie najbardziej właściwych mechanizmów wsparcia i wdrożenia stosowanych przy realizacji powyższych strategii.

Artykuł 9

Przydział środków

1. Orientacyjny przydział środków dla regionów AKP opiera się na znormalizowanych, obiektywnych oraz przejrzystych oszacowaniach potrzeb i postępie oraz szansach w procesie współpracy i integracji regionalnej.

2. Przydzielane środki obejmują:

- a) programowalny przydział na pokrycie wsparcia integracji regionalnej, polityk sektorowych, programów i projektów wsparcia w głównych i pobocznych obszarach pomocy wspólnotowej; oraz
- b) przydział dla każdego regionu AKP na pokrycie nieprzewidzianych potrzeb, takich jak zdefiniowane w artykułach 72, 72a i 73 niniejszej Umowy, jeśli z uwagi na transgraniczny charakter i/lub zakres nieprzewidzianej potrzeby takie wsparcie można skuteczniej zapewnić na poziomie regionalnym. Takie fundusze są dostępne pod warunkami określonymi w artykułach 72, 72a i 73 niniejszej Umowy, jeśli takie wsparcie nie może być sfinansowane z budżetu Unii. Zapewniana jest komplementarność interwencji w ramach tego przydziału oraz ewentualnych interwencji na poziomie krajowym.

3. Programowalny przydział ułatwia długoterminowe programowanie pomocy wspólnotowej dla zainteresowanego regionu. Aby osiągnąć właściwą skalę oraz zwiększyć skuteczność, fundusze regionalne i krajowe mogą być łączone w zakresie finansowania działań regionalnych o zróżnicowanym składniku krajowym.

Regionalny przydział na nieprzewidziane potrzeby można wykorzystać na rzecz zainteresowanego regionu oraz krajów AKP leżących poza nim, jeśli charakter nieprzewidzianej potrzeby wymaga ich zaangażowania, a środek ciężkości przewidywanych projektów i programów pozostaje w regionie.

4. Bez uszczerbku dla artykułu 11 dotyczącego ocen Wspólnota może zwiększyć programowalny przydział dla danego regionu lub jego przydział na nieprzewidziane potrzeby, przy uwzględnieniu nowych potrzeb lub wyjątkowych wyników:

- a) nowe potrzeby wynikają z okoliczności wyjątkowych, takich jak sytuacje kryzysowe lub pokryzysowe bądź z nieprzewidzianych potrzeb, o których mowa w ustępie 2 litera b);
- b) wyjątkowe wyniki oznaczają sytuację, w której, poza ocenami w połowie okresu i ocenami końcowymi, przydział danego regionu został całkowicie rozdysponowany i dodatkowe finansowanie z regionalnego programu orientacyjnego może zostać wykorzystane w kontekście skutecznej integracji regionalnej i należytego zarządzania finansami.”;

f) art. 10 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Regionalne programy orientacyjne są przyjmowane w oparciu o wspólne porozumienie między Wspólnotą a należycie upoważnioną organizacją regionalną lub organizacjami bądź, w razie braku takiego upoważnienia, zainteresowanymi państwami AKP.”;

g) w art. 11 dotychczasowe brzmienie otrzymuje oznaczenie „1.” i dodaje się ustęp w brzmieniu:

„2. W okolicznościach wyjątkowych, o których mowa w artykule 9 ustęp 4, w celu uwzględnienia nowych potrzeb lub wyjątkowych wyników na żądanie każdej ze stron może zostać przeprowadzona ocena. W wyniku oceny *ad hoc* obie strony mogą podjąć decyzję o zmianie w RDS i/lub Komisja w imieniu Wspólnoty może zwiększyć przydział środków.

Ocena końcowa może obejmować również dostosowanie do nowych wieloletnich ram finansowych współpracy, zarówno w zakresie przydziału środków, jak i przygotowania kolejnego regionalnego programu orientacyjnego.”;

h) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 12

Współpraca między państwami AKP

1. Współpraca między państwami AKP, jako instrument rozwoju, przyczynia się do osiągnięcia celu partnerstwa AKP-WE. Współpraca między państwami AKP

ma charakter ponadregionalny. Ma na celu stawienie czoła wspólnym wyzwaniom stojącym przed państwami AKP poprzez działania wykraczające poza koncepcję położenia geograficznego i przynoszące korzyści wielu lub wszystkim państwom AKP.

2. Zgodnie z zasadami pomocniczości i komplementarności przewiduje się interwencję wewnątrz AKP, kiedy działanie krajowe i/lub regionalne okaże się niemożliwe lub mniej skuteczne, a interwencja taka zapewni wartość dodaną w porównaniu z działaniami prowadzonymi przy użyciu innych instrumentów współpracy.

3. Kiedy grupa AKP podejmie decyzję o wniesieniu do inicjatyw międzynarodowych lub międzyregionalnych wkładu z wewnętrznych funduszy AKP, należy zagwarantować odpowiednią widoczność.”;

i) dodaje się artykuły w brzmieniu:

„Artykuł 12a

Wewnętrzny dokument strategiczny AKP

1. Programowanie współpracy wewnątrz AKP to wynik wymiany poglądów między Komisją i Komitetem Ambasadorów AKP i jest przygotowywane wspólnie przez służby Komisji i sekretariat AKP po konsultacjach z właściwymi podmiotami i zainteresowanymi stronami.

2. Wewnętrzny dokument strategiczny AKP definiuje priorytetowe działania w ramach współpracy między państwami AKP oraz działania niezbędne do zapewnienia własności wspieranych programów. Obejmuje on następujące standardowe elementy:

- a) analizę politycznego, gospodarczego, społecznego i środowiskowego kontekstu grupy państw AKP;
- b) ocenę współpracy między państwami AKP pod kątem jej wkładu w osiągnięcie celów niniejszej Umowy i zdobytych doświadczeń;
- c) zarys strategii wewnętrznej AKP i realizowanych celów oraz przewidywanych wymogów finansowych;
- d) zarys właściwych działań innych partnerów zewnętrznych współpracy; oraz
- e) wskazanie wkładu UE w osiągnięcie celów współpracy między państwami AKP, uzupełniającego działania finansowane na poziomie krajowym i regionalnym przez innych partnerów zewnętrznych, w szczególności państwa członkowskie UE.

Artykuł 12b

Wnioski o finansowanie

Wnioski o finansowanie programów współpracy między państwami AKP są przedkładane:

- a) bezpośrednio przez Radę Ministrów AKP bądź Komitet Ambasadorów AKP; lub
- b) pośrednio przez:
 - (i) co najmniej trzy należycie upoważnione organy lub organizacje regionalne, działające w różnych regionach geograficznych, bądź co najmniej dwa państwa AKP z każdego z trzech regionów;
 - (ii) organizacje międzynarodowe, takie jak Unia Afrykańska, realizujące działania przyczyniające się do osiągnięcia celów współpracy i integracji regionalnej pod warunkiem ich uprzedniego zatwierdzenia przez Komitet Ambasadorów AKP; lub
 - (iii) regiony Karaibów i Pacyfiku, ze względu na ich szczególne położenie geograficzne, pod warunkiem ich uprzedniego zatwierdzenia przez Radę Ministrów AKP lub Komitet Ambasadorów AKP.

Artykuł 12c

Przydział środków

Orientacyjny przydział środków opiera się na szacowanych potrzebach i postępie oraz szansach w procesie współpracy między państwami AKP. Obejmuje rezerwę funduszy niezaprogramowanych.”;

j) art. 13 i 14 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 13

Wewnętrzny program orientacyjny AKP

1. Wewnętrzny program orientacyjny AKP obejmuje następujące cztery główne elementy standardowe:

- a) główne sektory i dziedziny pomocy wspólnotowej;
- b) najważniejsze środki i działania prowadzące do osiągnięcia celów ustalonych dla głównych sektorów i dziedzin; oraz
- c) programy i projekty niezbędne do osiągnięcia określonych celów na tyle, na ile zostały one jasno określone, a także wskazanie środków przydzielanych na potrzeby każdego z nich i harmonogram ich realizacji.

2. Komisja i sekretariat AKP określają i oceniają odpowiednie działania. Na tej podstawie wewnętrzny program orientacyjny AKP jest przygotowywany wspólnie przez służby Komisji oraz sekretariat AKP i przedkładany Komitetowi Ambasadorów AKP-WE. Przyjmuje go Komisja w imieniu Wspólnoty oraz Komitet Ambasadorów AKP.

3. Bez uszczerbku dla artykułu 12b litera b) punkt (iii), Komitet Ambasadorów AKP przedstawia co roku skonsolidowaną listę wniosków o finansowanie priorytetowych działań przewidzianych w wewnętrznym programie orientacyjnym AKP. Komisja określa i przygotowuje odpowiednie działania wspólnie z sekretariatem AKP, a także sporządza roczny program działania. Wnioski o finansowanie działań nieprzewidzianych w wewnętrznym programie orientacyjnym AKP uwzględnia się w rocznym programie działania w miarę możliwości i z uwzględnieniem przydzielonych środków. W wyjątkowych przypadkach takie wnioski są przyjmowane specjalną decyzją Komisji dotyczącą finansowania.

Artykuł 14

Proces oceny

1. Współpraca między państwami AKP powinna być wystarczająco elastyczna i sprawna, aby zagwarantować stałą zgodność podejmowanych w jej ramach działań z celami niniejszej Umowy oraz uwzględniać wszelkie zmiany priorytetów i celów grupy państw AKP.

2. Komitet Ambasadorów AKP i Komisja dokonują ocen w połowie okresu i ocen końcowych strategii współpracy między państwami AKP oraz programu orientacyjnego w celu dostosowania go do bieżących okoliczności i zagwarantowania jego prawidłowego wykonania. Jeśli wymagają tego okoliczności, oceny *ad hoc* można przeprowadzać również w celu uwzględnienia nowych potrzeb, mogących wynikać z okoliczności wyjątkowych lub nieprzewidzianych, np. związanych z nowymi wyzwaniami wspólnymi dla krajów AKP.

3. Komitet Ambasadorów AKP i Komisja mogą, podczas oceny w połowie okresu i oceny końcowej lub po ocenie *ad hoc*, dokonać przeglądu wewnętrznego dokumentu strategicznego współpracy AKP i dostosować go.

4. Po przeprowadzeniu ocen w połowie okresu i ocen końcowych lub ocen *ad hoc* Komitet Ambasadorów AKP i Komisja mogą skorygować przydziały w wewnętrznym programie orientacyjnym AKP i zmobilizować niezaprogramowaną rezerwę wewnętrzną AKP.”;

k) w art. 15 wprowadza się następujące zmiany:

(i) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Programy i projekty przedstawione przez dane państwo AKP lub właściwą organizację bądź organ na poziomie regionalnym lub całości AKP podlegają wspólnej ocenie. Komitet do spraw Współpracy Finansowej na Rzecz Rozwoju AKP-WE opracowuje ogólne wytyczne i kryteria oceny programów i projektów. Te programy i projekty z zasady są wieloletnie i mogą składać się z zespołów działań o ograniczonej skali, dotyczących szczególnej dziedziny.”;

(ii) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Ocena programów i projektów uwzględnia w należyтым stopniu wymogi dotyczące krajowych zasobów ludzkich oraz zapewnia strategię sprzyjającą rozwojowi takich zasobów. Bierze również pod uwagę szczególne właściwości i trudności każdego państwa lub regionu AKP.”;

(iii) w ust. 4 wyrażenie „krajowego urzędnika zatwierdzającego” zastępuje się wyrażeniem „właściwego urzędnika zatwierdzającego”;

l) w całym art. 16 wyrażenie „zainteresowane państwo AKP” zastępuje się wyrażeniem „zainteresowane państwo AKP lub właściwa organizacja bądź organ na poziomie regionalnym lub całości AKP” przy odpowiednim dostosowaniu form gramatycznych;

m) art. 17 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 17

Porozumienie finansowe

1. Z zasady, programy i projekty finansowane w wieloletnich finansowych ramach współpracy podlegają porozumieniu finansowemu zawartemu między Komisją i państwem AKP lub właściwą organizacją bądź organem na poziomie regionalnym lub całości AKP.

2. Porozumienie finansowe jest zawierane w ciągu 60 dni po ogłoszeniu decyzji w sprawie finansowania podjętej przez Komisję. Porozumienie finansowe:

a) określa zwłaszcza szczegóły dotyczące wkładu finansowego Wspólnoty, ustalenia i warunki finansowania, ogólne i szczególne postanowienia dotyczące danego programu lub projektu, w tym oczekiwane wyniki i rezultaty; oraz

- b) zawiera odpowiednie postanowienia dotyczące środków na pokrycie wzrostu kosztów, nadzwyczajnych wydatków, kontroli i ocen.
3. Wszelkie niewykorzystane salda po zamknięciu rachunków programów i projektów w przedziale czasowym dla zobowiązań w wieloletnich finansowych ramach współpracy, w których finansowano programy i projekty, są przyznawane państwu AKP lub właściwej organizacji bądź organowi na poziomie regionalnym lub całości AKP.”;
- n) w całym art. 18 wyrażenie „krajowy urzędnik zatwierdzający” zastępuje się wyrażeniem „właściwy urzędnik zatwierdzający” przy odpowiednim dostosowaniu form gramatycznych;
- o) w art. 19 wprowadza się następujące zmiany:
- (i) w ust. 1 wyrażenie „państwa AKP” zastępuje się wyrażeniem „państwa AKP lub właściwa organizacja bądź organ na poziomie regionalnym lub całości AKP”;
- (ii) w ust. 3 wyrażenie „państwo AKP” zastępuje się wyrażeniem „państwo AKP lub właściwa organizacja bądź organ na poziomie regionalnym lub całości AKP”;
- p) w art. 19a ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:
- (i) wyrażenie wprowadzające otrzymuje brzmienie:
- „1. Realizacja programów i projektów finansowanych na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy następuje zasadniczo przy zastosowaniu następujących środków:”;
- (ii) lit. d) otrzymuje brzmienie:
- „d) wypłaty bezpośrednie w charakterze wsparcia budżetowego, wsparcia dla programów sektorowych, wsparcia w redukcji zadłużenia, a także pomocy łagodzącej ujemny wpływ krótkoterminowych wstrząsów zewnętrznych, w tym wahań w przychodach z wywozu.”;
- q) w art. 19b wyrażenie „państwa AKP” zastępuje się wyrażeniem „państwa AKP lub właściwa organizacja bądź organ na poziomie regionalnym lub całości AKP”;
- r) art. 19c i 20 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 19c

Udzielanie zamówień, udzielanie dotacji i wykonywanie zamówień

1. O ile artykuł 26 nie stanowi inaczej, zamówienia i dotacje są udzielane i realizowane zgodnie z przepisami wspólnotowymi oraz, z wyjątkiem szczególnych

przypadków przewidzianych wspomnianymi przepisami, zgodnie ze standardowymi procedurami i dokumentacją opracowanymi i opublikowanymi przez Komisję do celów realizacji działań w zakresie współpracy z krajami trzecimi, obowiązującymi w chwili rozpoczęcia danej procedury.

2. W ramach zarządzania zdecentralizowanego, jeśli wspólna ocena wykazuje, że procedury udzielania zamówień i dotacji w państwie AKP lub regionie będącym beneficjentem bądź procedury zatwierdzone przez podmioty zapewniające fundusze są zgodne z zasadami przejrzystości, proporcjonalności, równego traktowania i niedyskryminacji oraz wykluczają wszelkiego rodzaju konflikty interesów, Komisja stosuje takie procedury, zgodnie z deklaracją paryską i bez uszczerbku dla artykułu 26, z pełnym poszanowaniem zasad dotyczących wykonywania jej uprawnień w tej dziedzinie.

3. Państwo AKP lub właściwa organizacja bądź organ na poziomie regionalnym lub całości AKP zobowiązuje się do regularnego sprawdzania prawidłowej realizacji działań finansowanych w wieloletnich finansowych ramach współpracy na podstawie niniejszej Umowy, do przyjęcia stosownych środków w celu zapobieżenia nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym oraz do podejmowania, w razie konieczności, działań prawnych w celu odzyskania niesłusznie wypłaconych środków.

4. W ramach zarządzania zdecentralizowanego umowy są negocjowane, sporządzane, podpisywane i wykonywane przez państwa AKP lub właściwą organizację bądź organ na poziomie regionalnym lub całości AKP. Te państwa lub właściwa organizacja bądź organ na poziomie regionalnym lub całości AKP mogą jednakże wezwać Komisję do negocjowania, sporządzenia, podpisania i wykonania umów w ich imieniu.

5. Zgodnie ze zobowiązaniem, o którym mowa w artykule 50 niniejszej Umowy, zamówienia i dotacje finansowane ze środków udostępnianych w wieloletnich ramach finansowych współpracy z AKP należy przeprowadzać zgodnie z uznanymi międzynarodowymi podstawowymi standardami w dziedzinie prawa pracy.

6. Powołuje się grupę ekspertów będących przedstawicielami sekretariatu grupy państw AKP oraz Komisji w celu ustalenia, na wniosek jednej ze stron, stosownych zmian oraz propozycji zmian i poprawek do zasad i procedur, o których mowa w ustępach 1 i 2.

Grupa ekspertów składa okresowe sprawozdania Komitetowi AKP-WE ds. Współpracy Finansowej na Rzecz Rozwoju, aby wesprzeć go w spoczywającym na nim obowiązku analizy problemów dotyczących realizacji działań w zakresie współpracy rozwojowej i proponowania odpowiednich środków.

Artykuł 20

Uprawnienie do uczestnictwa

Z wyjątkiem przypadków, w których zgodnie z artykułem 22 przysługuje prawo odstąpienia oraz bez uszczerbku dla przepisów artykułu 26:

1) uczestnictwo w procedurach przetargowych i w procedurach przyznawania dotacji finansowanych w wieloletnich ramach finansowych współpracy na podstawie niniejszej Umowy jest otwarte dla:

- a) wszystkich osób fizycznych będących obywatelami państwa AKP, państwa członkowskiego Wspólnoty Europejskiej, kraju oficjalnie kandydującego do Wspólnoty Europejskiej bądź państwa członkowskiego Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub dla osób prawnych mających siedzibę w takim państwie;
- b) wszystkich osób fizycznych będących obywatelami najmniej rozwiniętego kraju zgodnego z definicją ONZ lub dla osób prawnych mających siedzibę w takim kraju;

1a) uczestnictwo w procedurach przetargowych i w procedurach przyznawania dotacji finansowanych w wieloletnich ramach finansowych współpracy na podstawie niniejszej Umowy jest otwarte dla wszystkich osób fizycznych będących obywatelami dowolnego kraju innego niż te, o których mowa w ustępie 1, lub dla osób prawnych mających siedzibę w takim kraju, jeżeli ustanowiono wzajemny dostęp do pomocy zewnętrznej. W najmniej rozwiniętych krajach, zgodnie z definicją ONZ, wzajemny dostęp przyznaje się automatycznie członkom OECD/DAC.

Wzajemny dostęp ustanawia się w drodze specjalnej decyzji Komisji dotyczącej danego kraju lub danej regionalnej grupy krajów. Taka decyzja zostaje przyjęta przez Komisję w porozumieniu z państwami AKP i obowiązuje przez okres co najmniej roku;

2) na podstawie zamówienia finansowanego w wieloletnich ramach finansowych współpracy na podstawie niniejszej Umowy mogą być świadczone usługi ekspertów każdej narodowości, bez uszczerbku dla wymogów jakościowych i finansowych ustanowionych wspólnotowymi przepisami dotyczącymi zamówień publicznych;

3) dostawy lub materiały nabywane w ramach umowy finansowanej na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy powinny pochodzić z państwa uprawnionego do udziału zgodnie z punktami 1) lub 1a). W tym kontekście pojęcie »produkty pochodzące« jest określane zgodnie ze stosownymi umowami międzynarodowymi, a dostawy pochodzące ze Wspólnoty obejmują dostawy pochodzące z krajów, terytoriów i departamentów zamorskich;

4) uczestnictwo w procedurach przetargowych i w procedurach przyznawania dotacji finansowanych na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy jest otwarte dla organizacji międzynarodowych;

5) jeżeli finansowanie na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy dotyczy operacji realizowanej przez organizację międzynarodową, uczestnictwo w procedurach przetargowych i w procedurach przyznawania dotacji jest otwarte dla wszelkich osób fizycznych i prawnych, które są uprawnione do uczestnictwa zgodnie z punktami 1 lub 1a, a także dla wszelkich osób fizycznych i prawnych, które są uprawnione na mocy regulaminu danej organizacji, przy czym należy zapewnić równorzędne traktowanie wszystkich darczyńców. Takie same zasady mają zastosowanie do dostaw i do materiałów;

6) jeżeli finansowanie na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy dotyczy operacji realizowanej w ramach inicjatywy regionalnej, uczestnictwo w procedurach przetargowych i w procedurach przyznawania dotacji jest otwarte dla wszelkich osób fizycznych i prawnych, które są uprawnione do uczestnictwa zgodnie z punktami 1 lub 1a, a także dla wszelkich osób fizycznych i prawnych państwa uczestniczącego w danej inicjatywie. Takie same zasady mają zastosowanie do dostaw i do materiałów;

7) jeżeli finansowanie na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy dotyczy operacji współfinansowanej wraz z państwem trzecim, uczestnictwo w procedurach przetargowych i w procedurach przyznawania dotacji jest otwarte dla wszelkich osób fizycznych i prawnych, które są uprawnione do uczestnictwa zgodnie z punktami 1 lub 1a, a także dla wszelkich osób fizycznych i prawnych, które są uprawnione na zgodnie z regulacjami danego państwa trzeciego. Takie same zasady mają zastosowanie do dostaw i do materiałów.”;

s) uchyla się art. 21 (1);

t) art. 22 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W wyjątkowych, należyście uzasadnionych przypadkach osoby fizyczne lub prawne z państw trzecich, nieuprawnione do uczestnictwa zgodnie z artykułem 20 mogą uzyskać zgodę na uczestnictwo w procedurach przetargowych i w procedurach przyznawania dotacji finansowanych przez Wspólnotę w wieloletnich ramach finansowych współpracy na podstawie niniejszej Umowy na uzasadniony wniosek państwa AKP lub właściwej organizacji bądź organu na poziomie regionalnym lub całości AKP. W każdym przypadku państwo AKP lub

(1) Art. 21 został uchylony decyzją Rady Ministrów AKP-WE nr 3/2008.

właściwa organizacja bądź organ na poziomie regionalnym lub całości AKP dostarczają Komisji informacji niezbędnych do podjęcia decyzji w sprawie takiego odstępstwa, ze szczególnym uwzględnieniem:

- a) położenia geograficznego zainteresowanego państwa lub regionu AKP;
 - b) konkurencyjności wykonawców, dostawców i konsultantów z państw członkowskich i państw AKP;
 - c) potrzeby uniknięcia nadmiernego zwiększenia kosztów wykonania zamówienia;
 - d) problemów związanych z transportem lub opóźnień związanych z terminami dostaw bądź innych podobnych problemów;
 - e) technologii najwłaściwszej i najlepiej dostosowanej do warunków lokalnych;
 - f) wyjątkowo pilnych przypadków;
 - g) dostępności towarów i usług na danych rynkach.”;
- u) uchyla się art. 23 i 25 ⁽¹⁾;
- v) w art. 26 ust. 1 wyrażenie wprowadzające otrzymuje brzmienie:
- „1. Przyjmuje się środki zachęcające osoby fizyczne i prawne z państw AKP do możliwie najszerzego udziału w realizacji zamówień finansowanych na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy, w celu optymalizacji środków materialnych i zasobów ludzkich tych państw. W związku z tym:”;
- w) uchyla się art. 27, 28 i 29 ⁽²⁾;
- x) w art. 30 wyrażenie wprowadzające otrzymuje brzmienie:

„Każdy spór wynikający między władzami państwa AKP lub właściwą organizacją bądź organem poziomu regionalnego lub całości AKP a wykonawcą, dostawcą lub usługodawcą w trakcie wykonywania zamówienia finansowanego na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy jest:”;

- y) art. 33 i 34 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 33

Z a s a d y

1. Bez uszczerbku dla ocen przeprowadzonych przez państwa AKP lub właściwą organizację bądź organ poziomu regionalnego lub całości AKP lub Komisję, prace te są wykonywane wspólnie przez państwo(-a) AKP

⁽¹⁾ Art. 23 i 25 zostały uchylone decyzją Rady Ministrów AKP-WE nr 3/2008.

⁽²⁾ Art. 27, 28 i 29 zostały uchylone decyzją Rady Ministrów AKP-WE nr 3/2008.

lub właściwą organizację bądź organ poziomu regionalnego lub całości AKP i Wspólnotę. Komitet do spraw Współpracy Finansowej na Rzecz Rozwoju AKP-WE zapewnia wspólny charakter działań w zakresie monitoringu i oceny. Aby wspomóc Komitet ds. Współpracy Finansowej na Rzecz Rozwoju AKP-WE, Komisja i sekretariat generalny AKP przygotowują i realizują wspólne działania w zakresie monitoringu i oceny oraz przekazują Komitetowi sprawozdanie z tych działań. Na pierwszym posiedzeniu zwołanym po podpisaniu Umowy Komitet ustala zasady działania mające na celu zapewnienie wspólnego charakteru działań, a corocznie zatwierdza program działania.

2. Działania z zakresu monitoringu i oceny:

- a) stanowią źródło regularnych i niezależnych ocen działań i przedsięwzięć finansowanych na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy, poprzez porównywanie wyników i celów; a w związku z tym
- b) umożliwiają państwom AKP lub właściwej organizacji bądź organowi poziomu regionalnego lub całości AKP i Komisji oraz instytucjom wspólnym wykorzystanie nabytego doświadczenia w planowaniu i realizacji przyszłych polityk i działań.

Artykuł 34

K o m i s j a

1. Komisja zapewnia wykonanie finansowe operacji finansowanych na podstawie wieloletnich ram finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy, z wyjątkiem instrumentu inwestycyjnego i dopłat do oprocentowania, przy wykorzystaniu następujących głównych metod zarządzania:

- a) zarządzanie scentralizowane;
- b) zarządzanie zdecentralizowane.

2. Komisja zarządza środkami ujętymi w wieloletnich ramach finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy co do zasady w sposób zdecentralizowany.

W takim przypadku odpowiedzialność za zadania wykonawcze jest przejmowana przez państwa AKP zgodnie z artykułem 35.

3. Aby zapewnić wykonanie finansowe środków ujętych w wieloletnich ramach finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy, Komisja deleguje uprawnienia wykonawcze do swoich służb. Komisja powiadamia państwa AKP i Komitet do spraw Współpracy Finansowej na Rzecz Rozwoju AKP-WE o takim przekazaniu uprawnień.”;

z) w art. 35 wprowadza się następujące zmiany:

- (i) w ust. 1 wyrażenie wprowadzające otrzymuje brzmienie:

„1. Rząd każdego z państw AKP mianuje krajowego urzędnika zatwierdzającego do reprezentowania państwa we wszystkich działaniach finansowanych ze środków ujętych w wieloletnich ramach finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy, zarządzanych przez Komisję oraz Bank. Krajowy urzędnik zatwierdzający wyznacza jednego lub kilku zastępców, którzy zastępują go w razie niemożności sprawowania przez niego tej funkcji oraz informuje Komisję o wyznaczonych osobach. W przypadkach gdy spełnione są warunki w zakresie zdolności instytucjonalnej oraz należytego zarządzania finansami, krajowy urzędnik zatwierdzający może delegować swoje uprawnienia w zakresie realizacji danych programów i projektów na jednostkę odpowiedzialną w ramach administracji krajowej. Krajowy urzędnik zatwierdzający informuje Komisję o takim delegowaniu uprawnień.

W przypadku programów lub projektów regionalnych właściwa organizacja lub organ regionalny wyznacza regionalnego urzędnika zatwierdzającego, którego zadania są analogiczne do zadań krajowego urzędnika zatwierdzającego.

W przypadku programów lub projektów wewnętrznych AKP Komitet Ambasadorów AKP wyznacza wewnętrznego urzędnika zatwierdzającego AKP, którego zadania są analogiczne do zadań krajowego urzędnika zatwierdzającego. W przypadku gdy sekretariat AKP nie pełni funkcji urzędnika zatwierdzającego, Komitet Ambasadorów jest informowany zgodnie z porozumieniem finansowym dotyczącym realizacji programów i projektów.

W przypadku gdy Komisja uzyska informacje o problemach w wykonaniu procedur w zakresie zarządzania środkami ujętymi w wieloletnich ramach finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy, podejmuje wraz z krajowym urzędnikiem zatwierdzającym wszelkie niezbędne środki w celu naprawienia sytuacji oraz podejmuje wszelkie właściwe kroki.

Właściwy urzędnik zarządzający ponosi odpowiedzialność finansową wyłącznie za zadania powierzone mu do wykonania.

W przypadkach zdecentralizowanego zarządzania środkami ujętymi w wieloletnich ramach finansowych współpracy na mocy niniejszej Umowy, i z zastrzeżeniem dodatkowych uprawnień, jakie mogą zostać mu przyznane przez Komisję, właściwy urzędnik zatwierdzający:”;

- (ii) w ust. 2 wyrażenie „Podczas wykonywania działań i z zastrzeżeniem wymogu powiadomienia Komisji podejmuje decyzje w sprawie:” zastępuje się wyrażeniem „Właściwy urzędnik zatwierdzający podczas wykonywania działań i z zastrzeżeniem wymogu powiadomienia Komisji podejmuje decyzje w sprawie:”;

za) w art. 37 wprowadza się następujące zmiany:

- (i) w ust. 2 wyrażenie „państwa AKP” zastępuje się wyrażeniem „państwa AKP lub właściwą organizację bądź organ poziomu regionalnego lub całości AKP”;
- (ii) w ust. 4 wyrażenie „krajowego urzędnika zatwierdzającego” zastępuje się wyrażeniem „właściwego urzędnika zatwierdzającego”;
- (iii) w ust. 6 wyrażenie „Krajowy urzędnik zatwierdzający” zastępuje się wyrażeniem „Właściwy urzędnik zatwierdzający”;
- (iv) w ust. 7 wyrażenie „zainteresowane państwo lub państwa AKP” zastępuje się wyrażeniem „zainteresowane państwo AKP lub właściwa organizacja bądź organ poziomu regionalnego lub całości AKP”;

4) załącznik V wraz z protokołami do niego zostaje uchylony;

5) w załączniku VII art. 3 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Strony uznają rolę grupy AKP w dialogu politycznym, którego szczegóły zostaną ustalone przez grupę AKP i o których powiadomi ona Wspólnotę Europejską oraz jej państwa członkowskie. Sekretariat AKP i Komisja Europejska wymieniają się wszystkimi niezbędnymi informacjami o procesie dialogu politycznego przed konsultacjami prowadzonymi na podstawie artykułów 96 i 97 niniejszej Umowy, w trakcie takich konsultacji i po nich.”;

D. PROTOKOŁY

W Protokole 3 w sprawie Republiki Południowej Afryki, zmienionym decyzją Rady Ministrów AKP-WE nr 4/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r. ⁽¹⁾, wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 ust. 2 wyrażenie „podpisanej w Pretorii 11 października 1999 roku” zastępuje się wyrażeniem „zmienionej Umową podpisaną dnia 11 września 2009 roku”;

⁽¹⁾ Dz.U. UE L 25 z 30.1.2008, s. 11.

2) w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jednakże, w drodze odstępstwa od tej zasady, Republika Południowej Afryki ma prawo do uczestnictwa w obszarach współpracy finansowej na rzecz rozwoju AKP-WE wymienionych w artykule 8 niniejszego protokołu, zgodnie z zasadami wzajemności i proporcjonalności, przy założeniu, że udział Republiki Południowej Afryki jest w całości finansowany ze środków przewidzianych na mocy tytułu VII UHRW. Jeśli środki z UHRW są przeznaczane na udział w działaniach w ramach współpracy finansowej AKP-WE, Republika Południowej Afryki uzyska prawo do pełnego udziału w procedurach decyzyjnych regulujących realizację takiej pomocy.”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„4. Do celów finansowania inwestycji, o których mowa w załączniku II rozdział 1 do niniejszej Umowy, uprawnione mogą być fundusze inwestycyjne oraz pośrednicy finansowi i niefinansowi z siedzibami w Republice Południowej Afryki.”;

3) art. 5 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Niniejszy protokół nie uniemożliwia Republice Południowej Afryki negocjowania i podpisania jednej z umów o partnerstwie gospodarczym, o których mowa w części 3 tytułu II niniejszej Umowy, jeśli zgodzą się na to strony takiej umowy.”.

W DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy złożyli swoje podpisy pod niniejszą Umową.

Настоящото споразумение е открито за подписване в Ouagadougou на 22 юни 2010 г. и след това от 1 юли 2010 г. до 31 октомври 2010 г. в Генералния секретариат на Съвета на Европейския съюз в Брюксел.

El presente Acuerdo quedará abierto a la firma en Uagadugu el 22 de junio de 2010 y, a continuación, del 1 de julio de 2010 al 31 de octubre de 2010 en la Secretaría General del Consejo de la Unión Europea, en Bruselas.

Tato dohoda je otevřena k podpisu dne 22. června v Ouagadougou a poté od 1. července 2010 do 31. října 2010 v generálním sekretariátu Rady Evropské unie v Bruselu.

Denne aftale er åben for undertegnelse den 22. juni 2010 i Ouagadougou og derefter fra den 1. juli 2010 til den 31. oktober 2010 i Generalsekretariatet for Rådet for Den Europæiske Union i Bruxelles

Dieses Abkommen liegt am 22. Juni 2010 in Ouagadougou und danach vom 1. Juli bis 31. Oktober 2010 beim Generalsekretariat des Rates der Europäischen Union in Brüssel zur Unterzeichnung auf.

Käesolev leping on allakirjutamiseks avatud 22. juunil 2010 Ouagadougous ning seejärel 1. juulist 2010 kuni 31. oktoobrini 2010 Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaadis Brüsselis.

Η παρούσα συμφωνία κατατίθεται προς υπογραφή στο Ουαγκαντούγκου, στις 22 Ιουνίου 2010 και στη συνέχεια, από την 1η Ιουλίου 2010 έως τις 31 Οκτωβρίου 2010, στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις Βρυξέλλες.

This Agreement shall be open for signature in Ouagadougou on 22 June 2010 and thereafter from 1 July 2010 to 31 October 2010 at the General Secretariat of the Council of the European Union in Brussels.

Le présent accord est ouvert à la signature à Ouagadougou le 22 juin 2010 et ensuite du 1er juillet 2010 au 31 octobre 2010 au Secrétariat général du Conseil de l'Union européenne, à Bruxelles.

Il presente accordo è aperto alla firma a Ouagadougou il 22 giugno 2010 e successivamente a Bruxelles presso il Segretariato generale del Consiglio dell'Unione europea, dal 1° luglio 2010 al 31 ottobre 2010.

Šo nolīgumu dara pieejamu parakstīšanai 2010. gada 22. jūnijā Vagadugu (Ouagadougou) un pēc tam no 2010. gada 1. jūlija līdz 2010. gada 31. oktobrim Briselē, Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariātā.

Šis susitarimas pateiktas pasirašyti 2010 m. birželio 22 d. Uagadugu, o paskui, 2010 m. liepos 1 d.- 2010 m. spalio 31 d., Europos Sąjungos Tarybos generaliniame sekretoriате Briuselyje.

Ez a megállapodás 2010. június 22-én Ouagadougouban, majd 2010. július 1. és 2010. október 31. között Brüsszelben, az Európai Unió Tanácsának Főtitkárságán aláírásra nyitva áll.

Dan il-Ftehim huwa miftuh għall-iffirmar f'Ouagadougou fit-22 ta' Ġunju 2010 u wara dan mill-1 ta' Lulju 2010 sal-31 ta' Ottubru 2010, fis-Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea, fi Brussell.

Deze overeenkomst staat open voor ondertekening op 22 juni 2010 te Ouagadougou en vervolgens met ingang van 1 juli tot en met 31 oktober 2010 bij het secretariaat-generaal van de Raad van de Europese Unie in Brussel.

Niniejsza Umowa będzie otwarta do podpisu w Wagadugu w dniu 22 czerwca 2010 r., a następnie od 1 lipca 2010 r. do 31 października 2010 r. w Sekretariacie Generalnym Rady Unii Europejskiej w Brukseli.

O presente Acordo está aberto para assinatura em Uagadugu, em 22 de Junho de 2010 e, posteriormente, de 1 de Julho a 31 de Outubro de 2010, no Secretariado-Geral do Conselho da União Europeia, em Bruxelas.

Acest acord va fi deschis pentru semnare în Ouagadougou, la 22 iunie 2010, iar ulterior, începând cu 1 iulie 2010 până la 31 octombrie 2010, la Secretariatul General al Consiliului Uniunii Europene din Bruxelles.

Táto dohoda je otvorená na podpis 22. júna 2010 v Ouagadougou a potom od 1. júla 2010 do 31. októbra 2010 na Generálnom sekretariáte Rady Európskej únie v Bruseli.

Ta sporazum bo na voljo za podpis 22. junija 2010 v Ouagadougouju in nato od 1. julija 2010 do 31. oktobra 2010 v generalnem sekretariatu Sveta Evropske unije v Bruslju.

Tämä sopimus on avoinna allekirjoittamista varten Ouagadougoussa 22 päivänä kesäkuuta 2010 ja sen jälkeen 1 päivästä heinäkuuta 2010 31 päivään lokakuuta 2010 Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristössä Brysselissä.

Detta avtal är öppet för undertecknande i Ouagadougou den 22 juni 2010 och sedan från och med den 1 juli till och med den 31 oktober 2010 vid generalsekretariatet för Europeiska unionens råd i Bryssel.

—

AKT KOŃCOWY

Pełnomocnicy:

JEGO KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLA BELGÓW,

PREZYDENTA REPUBLIKI BUŁGARII,

PREZYDENTA REPUBLIKI CZEŚKIEJ,

JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ DANII,

PREZYDENTA REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC,

PREZYDENTA REPUBLIKI ESTOŃSKIEJ,

PREZYDENTA IRLANDII,

PREZYDENTA REPUBLIKI GRECKIEJ,

JEGO KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLA HISZPANII,

PREZYDENTA REPUBLIKI FRANCUSKIEJ,

PREZYDENTA REPUBLIKI WŁOSKIEJ,

PREZYDENTA REPUBLIKI CYPRYJSKIEJ,

PREZYDENTA REPUBLIKI ŁOTEWSKIEJ,

PREZYDENTA REPUBLIKI LITEWSKIEJ,

JEGO KRÓLEWSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEGO KSIĘCIA LUKSEMBURGA,

PREZYDENTA REPUBLIKI WĘGERSKIEJ,

PREZYDENTA MALTY,

JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ NIDERLANDÓW,

PREZYDENTA FEDERALNEGO REPUBLIKI AUSTRII,

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

PREZYDENTA REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ,

PREZYDENTA RUMUNII,

PREZYDENTA REPUBLIKI SŁOWENII,

PREZYDENTA REPUBLIKI SŁOWACKIEJ,

PREZYDENTA REPUBLIKI FINLANDII,

RZĄDU KRÓLESTWA SZWECJI,

JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,

Umawiających się Stron Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zwanych dalej „państwami członkowskimi”,

oraz UNII EUROPEJSKIEJ (zwanej dalej „Unią” lub „UE”),

z jednej strony, oraz

Pełnomocnicy:

PREZYDENTA REPUBLIKI ANGOLI,

JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ ANTIGUI I BARBUDY,

SZEFA PAŃSTWA WSPÓLNOTY BAHAMÓW,

SZEFA PAŃSTWA BARBADOS,

JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ BELIZE,

PREZYDENTA REPUBLIKI BENINU,

PREZYDENTA REPUBLIKI BOTSWANY,

PREZYDENTA BURKINA FASO,

PREZYDENTA REPUBLIKI BURUNDI,

PREZYDENTA REPUBLIKI KAMERUNU,

PREZYDENTA REPUBLIKI ZIEŁONEGO PRZYŁĄDKA,

PREZYDENTA REPUBLIKI ŚRODKOWOAFRYKAŃSKIEJ,

PREZYDENTA ZWIĄZKU KOMORÓW,

PREZYDENTA DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI KONGO,

PREZYDENTA REPUBLIKI KONGO,

RZĄDU WYSP COOKA

PREZYDENTA REPUBLIKI WYBRZEŻA KOŚCI SŁONIOWEJ,

PREZYDENTA REPUBLIKI DŻIBUTI,

RZĄDU WSPÓLNOTY DOMINIKI,

PREZYDENTA REPUBLIKI DOMINIKANY,

PREZYDENTA PAŃSTWA ERYTREI,

PREZYDENTA FEDERALNEJ DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI ETIOPII,

PREZYDENTA NIEPODLEGŁEJ REPUBLIKI DEMOKRATYCZNEJ FIDŻI,

PREZYDENTA REPUBLIKI GABOŃSKIEJ,
PREZYDENTA ORAZ SZEFA PAŃSTWA REPUBLIKI GAMBII,
PREZYDENTA REPUBLIKI GHANY,
JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ GRENADY,
PREZYDENTA REPUBLIKI GWINEI,
PREZYDENTA REPUBLIKI GWINEI BISSAU,
PREZYDENTA KOOPERACYJNEJ REPUBLIKI GUJANY,
PREZYDENTA REPUBLIKI HAITI,
SZEFA PAŃSTWA JAMAJKA,
PREZYDENTA REPUBLIKI KENII,
PREZYDENTA REPUBLIKI KIRIBATI,
JEGO KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLA KRÓLESTWA LESOTHO,
PREZYDENTA REPUBLIKI LIBERII,
PREZYDENTA REPUBLIKI MADAGASKARU,
PREZYDENTA REPUBLIKI MALAWI,
PREZYDENTA REPUBLIKI MALI,
RZĄDU REPUBLIKI WYSP MARSHALLA,
PREZYDENTA ISLAMSKIEJ REPUBLIKI MAURETAŃSKIEJ,
PREZYDENTA REPUBLIKI MAURITIUSA,
RZĄDU SFEDEROWANYCH STANÓW MIKRONEZJI,
PREZYDENTA REPUBLIKI MOZAMBIKU,
PREZYDENTA REPUBLIKI NAMIBII,
RZĄDU REPUBLIKI NAURU,
PREZYDENTA REPUBLIKI NIGRU,
PREZYDENTA FEDERALNEJ REPUBLIKI NIGERII,
RZĄDU NIUE,
RZĄDU REPUBLIKI PALAU,
JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ NIEZALEŻNEGO PAŃSTWA PAPUI-NOWEJ GWINEI,
PREZYDENTA REPUBLIKI RWANDYJSKIEJ,

JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ SAINT KITTS I NEVIS,
JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ SAINT LUCIA,
JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ SAINT VINCENT I GRENADYNÓW,
SZEFA PAŃSTWA NIEZALEŻNEGO PAŃSTWA SAMOA,
PREZYDENTA DEMOKRATYCZNEJ REPUBLIKI WYSP ŚWIĘTEGO TOMASZA I KSIĄŻĘCEJ,
PREZYDENTA REPUBLIKI SENEGALU,
PREZYDENTA REPUBLIKI SESZELI,
PREZYDENTA REPUBLIKI SIERRA LEONE,
JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ WYSP SALOMONA,
PREZYDENTA REPUBLIKI POŁUDNIOWEJ AFRYKI,
PREZYDENTA REPUBLIKI SURINAMU,
JEGO KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLA KRÓLESTWA SUAZI,
PREZYDENTA ZJEDNOCZONEJ REPUBLIKI TANZANII,
PREZYDENTA REPUBLIKI CZADU,
PREZYDENTA REPUBLIKI TOGIJSKIEJ,
JEGO KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLA TONGA,
PREZYDENTA REPUBLIKI TRYNIDADU I TOBAGO,
JEJ KRÓLEWSKIEJ MOŚCI KRÓLOWEJ TUVALU,
PREZYDENTA REPUBLIKI UGANDY,
RZĄDU REPUBLIKI VANUATU,
PREZYDENTA REPUBLIKI ZAMBII,
RZĄDU REPUBLIKI ZIMBABWE,
które to państwa są zwane dalej „państwami AKP”,
z drugiej strony,

zebrani w Wagadugu dnia dwudziestego siódmego czerwca roku dwa tysiące dziesiątego z okazji podpisania Umowy zmieniającej po raz drugi Umowę o partnerstwie między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku, z jednej strony a Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z drugiej strony, podpisaną w Kotonu dnia 23 czerwca 2000 r., zmienioną po raz pierwszy w Luksemburgu dnia 25 czerwca 2005 r.,

przy podpisaniu niniejszej Umowy przyjęły następujące deklaracje załączone do niniejszego Aktu końcowego:

- Deklaracja I: Wspólna deklaracja w sprawie wsparcia dostępu do rynku w ramach partnerstwa AKP-WE;
- Deklaracja II: Wspólna deklaracja w sprawie migracji i rozwoju (artykuł 13);
- Deklaracja III: Deklaracja Unii Europejskiej w sprawie zmian instytucjonalnych wynikających z wejścia w życie Traktatu z Lizbony;

oraz uzgodniły ponadto, że w związku z uchyleniem załącznika V następujące istniejące deklaracje stały się bezprzedmiotowe:

- Deklaracja XXII: Wspólna deklaracja dotycząca produktów rolnych określonych w artykule 1 ustęp 2 litera a) załącznika V;
- Deklaracja XXIII: Wspólna deklaracja w sprawie dostępu do rynku w ramach partnerstwa AKP-WE;
- Deklaracja XXIV: Wspólna deklaracja w sprawie ryżu;
- Deklaracja XXV: Wspólna deklaracja w sprawie rumu;
- Deklaracja XXVI: Wspólna deklaracja w sprawie wołowiny i cielęciny;
- Deklaracja XXVII: Wspólna deklaracja w sprawie ustaleń regulujących dostęp do rynków francuskich departamentów zamorskich dla produktów pochodzących z państw AKP określonych w artykule 1 ustęp 2 załącznika V;
- Deklaracja XXIX: Wspólna deklaracja w sprawie produktów objętych wspólną polityką rolną;
- Deklaracja XXX: Deklaracja państw AKP w sprawie artykułu 1 załącznika V;
- Deklaracja XXXI: Deklaracja Wspólnoty w sprawie artykułu 5 ustęp 2 litera a) załącznika V;
- Deklaracja XXXII: Wspólna deklaracja w sprawie niedyskryminacji;
- Deklaracja XXXIII: Deklaracja Wspólnoty w sprawie artykułu 8 ustęp 3 załącznika V;
- Deklaracja XXXIV: Wspólna deklaracja w sprawie artykułu 12 załącznika V;
- Deklaracja XXXV: Wspólna deklaracja dotycząca protokołu 1 w sprawie artykułu 7 załącznika V;
- Deklaracja XXXVI: Wspólna deklaracja dotycząca protokołu 1 załącznika V;
- Deklaracja XXXVII: Wspólna deklaracja dotycząca protokołu 1 załącznika V w sprawie pochodzenia produktów rybnych;
- Deklaracja XXXVIII: Deklaracja Wspólnoty dotycząca protokołu 1 załącznika V w sprawie rozszerzenia wód terytorialnych;
- Deklaracja XXXIX: Deklaracja państw AKP dotycząca protokołu 1 załącznika V w sprawie pochodzenia produktów rybnych;
- Deklaracja XL: Wspólna deklaracja w sprawie stosowania zasady tolerancji odchylenia wartości w sektorze tuńczyka;
- Deklaracja XLI: Wspólna deklaracja w sprawie artykułu 6 ustęp 11 protokołu 1 załącznika V;
- Deklaracja XLII: Wspólna deklaracja w sprawie reguł pochodzenia: kumulacja pochodzenia z Republiką Południowej Afryki;
- Deklaracja XLIII: Wspólna deklaracja w sprawie załącznika 2 do protokołu 1 załącznika V.

W DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy złożyli swoje podpisy.

DEKLARACJA I

Wspólna deklaracja w sprawie wsparcia dostępu do rynku w ramach partnerstwa AKP-WE

Strony uznają istotną wartość preferencyjnych warunków dostępu do rynku dla gospodarek AKP, zwłaszcza dla sektora towarowego i innych sektorów rolno-przemysłowych mających zasadnicze znaczenie dla gospodarczego i społecznego rozwoju państw AKP i wnoszących poważny wkład w zatrudnienie, przychody z wywozu i dochody państwa.

Strony biorą pod uwagę, że niektóre sektory, przy wsparciu UE, przechodzą proces transformacji mający na celu umożliwienie zainteresowanym eksporterom AKP konkurowanie w UE i na rynkach międzynarodowych, w tym poprzez rozwój produktów markowych i innych produktów o wartości dodanej.

Uznają również, że dodatkowe wsparcie może być niezbędne w przypadkach gdy większa liberalizacja handlu może spowodować istotniejsze zmiany warunków dostępu do rynku dla producentów AKP. W związku z tym postanawiają zbadać wszelkie niezbędne środki mające na celu podtrzymanie konkurencyjnej pozycji państw AKP na rynku UE. Badanie to może obejmować między innymi reguły pochodzenia, środki sanitarne i fitosanitarne oraz realizację szczególnych środków mających na celu przewyższenie ograniczeń od strony podaży w państwach AKP. Celem jest umożliwienie państwom AKP wykorzystania istniejących oraz potencjalnych porównywalnych korzyści na rynku UE.

Strony zobowiązują się, po opracowaniu programów pomocowych i zapewnieniu środków, do przeprowadzania okresowych ocen postępów i osiągniętych wyników w celu podjęcia decyzji o właściwych dodatkowych środkach, jakie należy wdrożyć.

Wspólny Ministerialny Komitet ds. Handlu monitoruje wykonanie niniejszej deklaracji i przedkłada stosowne sprawozdania i zalecenia Radzie Ministrów.

DEKLARACJA II

Wspólna deklaracja w sprawie migracji i rozwoju (Artykuł 13)

Strony zobowiązują się do wzmocnienia i pogłębienia dialogu oraz współpracy w dziedzinie migracji, opierając się na następujących trzech filarach kompleksowego i zrównoważonego podejścia do migracji:

- 1) migracje i rozwój, w tym kwestie związane z diasporami, drenażem mózgów i przekazami pieniężnymi;
- 2) legalna migracja, w tym admisja, mobilność oraz przepływ umiejętności i usług; oraz
- 3) nielegalna migracja, w tym przemyt i handel ludźmi oraz zarządzanie granicami, a także readmisja.

Bez uszczerbku dla obowiązującego artykułu 13 Strony zobowiązują się do opracowania szczegółów takiej pogłębionej współpracy w dziedzinie migracji.

Ponadto zobowiązują się dążyć do terminowego zakończenia tego dialogu i przedstawienia następnej Wspólnej Radzie AKP-WE sprawozdania z postępów.

DEKLARACJA III**Deklaracja Unii Europejskiej w sprawie zmian instytucjonalnych wynikających z wejścia w życie Traktatu z Lizbony**

W następstwie wejścia w życie Traktatu z Lizbony dnia 1 grudnia 2009 r., Unia Europejska zastąpiła Wspólnotę Europejską i jest jej następcą prawnym, w związku z czym od tej daty wykonuje wszelkie prawa i ponosi wszelkie obowiązki Wspólnoty Europejskiej. Z tego względu odniesienia do „Wspólnoty Europejskiej” w tekście Umowy należy traktować, w odpowiednich przypadkach, jako odniesienia do „Unii Europejskiej”.

Unia Europejska zaproponuje państwom AKP wymianę listów w celu dostosowania Umowy do zmian instytucjonalnych w Unii Europejskiej wynikających z wejścia w życie Traktatu z Lizbony.
